

Ardeal és Banat kis- és középiparosainak hetilapja. — Arad-i Iparos Otthon, az Ipari Szindikátusok, a Romániai Építőmesterek Szövetsége hivatalos lapja. Egyesülve a ttmisoarai „Az Iparos”-sal.

Előfizetési ára egész évre intézményeknek és nagy cégeknek 1000 lei, félévre 500 lei. Iparosoknak egész évre 300 lei, félévre 150 lei, negyedévre 75 lei. — Hirdetések négyzetcentimétere 4 lei, kötéseknél árendemény

MESERIASUL AZ IPAROS DER GEWERBETREIBENDE

MUNKAADÓK LAPJA

„Tiszteld a tisztos ipari!”

Dobinzi scumpe

Car! sunt astăzi dobinzile legale.

De un timp încoace se resimte tot mai mult lipsa de numerar pe piața internă. În consecință au reapărut și cămătarii. Dobânzile, în ciuda tuturor dispozițiilor legale, au atins din nou un nivel exagerat.

Dobânda legală era fixată până la aplicarea legii accelerării din 1925, în materie civilă, la 5 la sută pe an și la 6 la sută în materie comercială.

În virtutea articolului 49 din această lege, procentele legale se calculau, adăugându-se 4 la sută peste scontul Băncii Naționale, în litigiile civile și 6 la sută pentru cele comerciale.

Înainte de legea accelerării se percepea pentru sumele datorate dobânzi care atingeau procentul de 24 la sută.

Legea cametei, din 2 Aprilie 1931 fixează dobânda legală anuală la 1 la sută, în afaceri civile și 2 la sută în afaceri comerciale, scotită peste scontul Băncii Naționale.

În ce privește dobânda convențională anuală, în virtutea aceleiași legi ea nu depășește 6 la sută peste scontul Băncii Naționale. Notăm, că pretențiunile privitoare la dobânda convențională, nu pot fi valorificate în justiție decât în cazul când au fost stipulate prin act scris, când debitorul este ținut să plătească o dobândă care nu e fixată prin act autentic, el va plăti dobânda legală.

Pentru ca dobânda ce se percepe să nu fie oneroasă, în cazul când scontul Băncii Naționale ar fi prea ridicat, articolul I a fost completat în sensul următor: nici într-un caz, dobânda legală nu va putea trece de 9 la sută în materie civilă și 10 la sută în materie comercială.

Articolul 2 a suferit unele adăugiri și modificări prin care se fixează că dobânda convențională nu poate întrece cu 5 la sută peste scontul Băncii Naționale și în nici un caz nu poate să fie mai mare de 12 la sută.

Prin aceste dispozițiuni s'a fixat, prin urmare, un plafon pentru dobânzile legale, comerciale și convenționale.

Cu toate aceste indicațiuni pe piață dispozițiile legale au rămas numai literă moartă. Ar fi de dorit ca autoritățile noastre să se ocupe și de această chestiune importantă pentru comerțul și industria țării.

Uniunea Generală a Micilor Industriași și Meseriași și Patronii de toate Breșele din România mare — Filiala Arad.

CONVOCARE.

Marea adunare generală a Uniunii va avea loc în ziua de 14 Iunie 1936 la ora 9 dimineața în sala mare a fostei Corporațiunea Meseriașilor din Bul. Carol I. No. 48, la care adunare sosește Dl. Senator Alex. Samoil din București. D-Sa va vorbi despre noua Lege a meseriilor și asigurărilor sociale.

Sunt convocați toți meseriași din Arad și Județ indiferent de naționalitate.

ORDINEA DE ZI:

1. Deschiderea ședinței și raportul Președintelui
2. Raportul Secretarului.
3. Citirea procesului-verbal din ședința trecută.
4. Raportul casierului.
5. Raportul cenzorilor.
6. Descărcarea Comitetului pe anul trecut.
7. Aprobarea bugetului pe 1936/37.
8. Alegerea Cenzorilor și supleanților.
9. Diverse.

Arad, la 9 Iunie 1936.

Președinte
Coroban Stefan

Secretar
Gligorescu Pavel

Az új ipartörvény részletes tartalma és magyarázata

Tájékoztató az ez év április 30-án életbe lépett új ipartörvény rendelkezéseiről a törvény paragrafusainak képviselőházi tárgyalása alkalmával kialakult szellemben és értelmezés szerint.

Irta: SZABÓ BÉNYI

szűcsmester, országgyűlési képviselő.

(Második, befejező közlemény.)

Az ipari továbbképzés tökéletesítése

A munkaügyi minisztérium, vagy annak engedélyezése mellett a szakkamarák, vállalatok, intézmények ösztöndíjakat létesíthetnek, hogy azok segítségével külföldi vállalatoknál továbbképzést nyerhessenek azon iparágak művelői, melyeknél megfelelő képességű szakember nincs. Fentnevezett szervezetek belföldön tanfolyamokat és egyes vállalatoknál gyakorlati kurzusokat szervezhetnek fentnevezett célból.

Az említett tanfolyamokat iparáguk szerint szervezik meg a azokon tervek és rajzok készítése, az anyagnak újabb feldolgozására vonatkozó módszerek, gépek megszervezési módjai képezik az előadások tárgyát. Az ilyen tanfolyamok 4 hónapnál tovább nem tarthatnak s elvégzésük után az előadott tárgyból bizonyítványt kapnak a hallgatók.

Az összes meglevő tanfolyamok igazgatóságai a törvény kihirdetésétől számított 3 hónapon belül kötelesek a munkaügyi minisztériumhoz jelentést tenni arról, hogy milyen engedély alapján működnek, milyen tantárgyakat adnak elő s milyen eredménnyel járt eddigi működésük. E jelentések alapján engedélyezi, vagy tiltja be a minisztérium e tanfolyamok további működését.

Hogy a külföldi ösztöndíjakat milyen iparágak részére és milyen időtartamra létesítik, azt a minisztérium a vállalatoknál és a szakkamaráknál történt vizsgálat után határozza meg, ugyanakkor meghallgatva az ipari és ker. minisztérium véleményét is.

A külföldi ösztöndíjakat pályázat útján adják ki. A pályázaton részt vehetnek a katonai kötelezettségeiknek eleget tett, segéd-, vagy mester-könyvvel és legalább 3 évi gyakorlattal bíró, 30 évet betöltött, román állampolgárok, kik fentiekben kívül jó erkölcsi és orvosi bizonyítvánnyal rendelkeznek. Ugyanilyen feltételek mellett történik a kivá-

logatás a belföldi vállalatoknál létesítendő gyakorlati kurzusokon való részvételre is. A kiválogatást a minisztérium által kinevezett és szakértőkből álló bizottság eszközli, egy gyakorlati és szóbeli vizsga rendjén, melynek feltételeit külön ügyrend szabályozza. A külföldi szakmunkásokat alkalmazó belföldi vállalatok külföldi szakmunkásaik tartózkodási engedélye megvonásának terhe mellett kötelesek megfelelő fizetéssel belföldi gyakornokokat alkalmazni. Ugyanezt kell tenniük a közszállításokkal foglalkozó belföldi vállalatoknak is, közszállításuk megvonásának terhe mellett. E vállalatok a közszállításra vonatkozó szerződésekben kötelesek feltüntetni a gyakornokok számát és azon iparágat, amelyre azokat alkalmazták.

Bármilyen hatóság, intézmény, mely akár külföldre, akár belföldre gyakornokokat küld ki, fenti szakaszok rendelkezései szerint kell eljárjon. Az állami vállalatok és szakkamarák kötelesek költségvetéseikbe román állampolgárságú mesterek és segédek szakképzése céljára megfelelő összeget előirányozni.

A munkaügyi minisztérium a szakkamarák és érdekeit hatóságok közreműködésével muzeumokat, létesít, melyekben olyan anyagokat, szerszámokat, gépeket helyeznek el, amelyek az illető mestereknek, segédeknek, iparosoknak alkalmas adnak az iparukkal kapcsolatos eljárások, módszerek, ismeretek kibővítésére.

A törvény III.-ik része három szakaszból áll. Az első szakasz arról szól, hogy milyen feltételek mellett üzhet valaki önálló ipart. A második szakasz az iparjogról, a harmadik szakasz pedig a kisiparosok részére létesített könnyítésekről, kedvezményekről szól.

Az önálló iparüzés és feltételei

Kisiparosoknak tekintendők azok, akik legfeljebb 10 alkalmazottal és legfeljebb 20 lóerős géppel dolgoznak. Az alkalmazottak időközi emelkedése nem változtatja meg a kisiparosi jellegét, ha ezen emelkedés 6 hónapnál nem tart tovább.

Jelen törvény 3. pontjában felsorolt iparágakat önállóan senki sem üzheti, ha nem polgári jogainak birtokában levő román állampolgár és ha nem rendelkezik mester-könyvvel, illetve iparendéellyel, kivéve a törvény 154. és 157-ik pontjai alá tartozókat. Akik e rendelkezés ellen vétnek, kontár-iparosoknak tekintetnek és a törvény 176. pontja szerint 1000—10.000 leiig büntetnek.

A törvény előbbi 152. pontja alatt megjelölt személyek egyszerre többféle mesterséget is üzhetnek, ha azokról külön-külön meg van a képesítésük. (153. pont.) A törvény 154. pontja szerint azok a magánszemélyek, kiknek nincs meg a törvényben előírt képesítésük, valamint a jogiszemélyek, egyesületek, szövetkezetek, társaságok önállóan ipart csak akkor üzhetnek, ha munkavezető mestert alkalmaznak és iparendéellyel bírnak. Ha az ilyen ipari üzemeknek többféle osztályuk van, mindeniknél külön munkavezető-mester alkalmazandó.

Azok a műhelyek, melyekben legfeljebb 10 alkalmazott, vagy 20 HP. gép van működésben, csak

akkor lehetnek üzemben, ha a műhely tulajdonosa személyesen vezeti azt és rendelkezik mester-könyvvél és iparendelélyel.*

A törvény 157. pontja szerint államilag elismert okmánnal rendelkező mérnökök és építésszek, a szakmájukhoz tartozó iparágat önállóan üzemeltethetnek, anélkül, hogy szükségük lenne mester-könyvre. Iparengedélyt váltani azonban kötelesek.

Milyen feltételek mellett üzemeltethetnek ipart idegen állampolgárok?

Idegenek, (külföldiek) csak azzal a feltétellel üzemeltethetnek ipart, ha a saját országuk és Románia között a téren kölcsönösség áll fenn, ha megfelelnek a törvény követelményeinek, ha saját országukban

nem állanak büntetés alatt, nincsenek büntetve, nincsenek csődbe, vagy ha nem folyik ellenük végrehajtás valamely ipari tartozásért. Ha az illető ker. és iparkamara bizonyítványával igazolja, hogy abban a helyiségben, ahol az ipart folytatni akarja, hasonló vállalat létesítése szükséges és ha hiteles nyilatkozatot ad arról, hogy vállalatánál csak román állampolgárságu alkalmazottakat tart. A külföldieknek eddig kiadott iparendelélyek felülvizsgálatnak, hogy megállapítsák azt, hogy az ilyen engedélyek tulajdonosai az engedély elnyerésének időpontjában megfeleltek-e az akkori törvények rendelkezéseinek. A vizsgálatot a munkaügyi minisztérium eszközli és az esetleges intézkedéseket a belügyminisztériummal közösen hajtja végre.

Az iparendelélyek

Jelen törvény 152. és 153. pontjaiban megjelölt kisiparosok, a 154. pontban megjelölt műhelyek tulajdonosai, a 157. szakaszban említett mérnökök és építésszek, a 158. szakaszban említett külföldiek, műhelyeik megnyitása napjától számított, egy hónapon belül kötelesek az illető munkakamara kisipari osztályától iparendelélyt kérni. A kérvényben megnevezendő, hogy milyen szakmához tartozó műhelyről van szó, csatolandó a tulajdonos, vagy munkavezető mester-bizonyítványa, az illető hatóságnak a műhely részére kiállított működési engedélye, a társadalombiztosító pénztárnál az ipari előkészítési alapra lefizetett 200 leiről szóló nyugta. A munkakamara a kérvény beiktatásától számított egy hónapon belül minden formáság mellőzésével köteles az engedélyt kiállítani.

Az iparendelély érvénytelenné válik akkor, ha annak tulajdonosa elveszti bármelyikét, az iparüzéshez szükséges törvényes feltételeknek, avagy meg-

szünteti az ipar gyakorlását. Ilyen esetekben az iparendelély a tulajdonos által a munkakamaránál letétbe helyezendő. Ha azon iparos, kinek engedélye érvényét veszítette, az iparát tovább folytatja, vagy aki engedély nélkül üzemeltet ipart, a törvény 173. pontja szerinti felügyeleti szervek és a munkakamara értesítik a bíróságot, hogy az rendelje el a munkálatok beszüntetését, a műhely bezárását és hogy alkalmazza a vonatkozó büntetések kiszabását.

Özvegyek és kiskorúak jogai.

Ha a képesítéssel bíró iparos meghal, özvegye tovább folytathatja mesterségét, ha a halálesettől számított 30 napon belül ezt a szándékát az illető munkakamara kisipari osztályán bejelenti. Ez esetben az özvegy köteles egy munkavezető mestert alkalmazni. Az özvegy e joga megszűnik, ha újból férjhez megy, vagy elhal. Fentihez hasonló jog illeti meg az elhalt kiskorú gyermekeit, azok nagykorúságáig.

Könnyítések, kedvezmények a kisiparosok részére

Azok a kisiparosok, kisiparos társulatok, szövetkezetek, akik, vagy amelyek tagjai az illető munkakamaránál be vannak írva, a nyilvános számviteli törvény rendelkezéseitől eltérőleg a következő jogokkal bírnak:

Az egyes kisiparosok 500.000 leig, a kisiparos szövetkezetek, a szövetkezeti központ ajánlására 5 millió leig szabadkézből vállalkozhatnak közmunkák, vagy közszállítás. Fent nevezettek ajánlatai valamely nyilvános árlejtésen előnyben részesülnek akkor is, ha már belföldi ajánlattevő ajánlatánál 5, külföldi ajánlatánál pedig 25%-al drágábbak. Továbbá a törvény által előírt biztosítéknak csak 1/3-át kötelesek letenni. A szövetkezeti törvényben a szövetkezetek részére biztosított előnyök fentiekben kívül teljesen fennmaradnak.

Fenti előnyökkel kapcsolatosan a Kisiparosok Országos Szövetségének tagjai részére az 1921. okt. 15-i (Hivatalos Lap száma 157) törvény 2., 3., 4. pontjaiban biztosított összes előnyök és jogok megszűnnek.

Fent nevezett kedvezmények személyre szólnak, a vállalt munkák másra át nem ruházhatók, kivéve több kisiparos társulása esetét, kik különben ugyanazon jogokkal rendelkeznek. Az 500.000, illetve 5 millió leinél nagyobb értékű munkák, a törvény kijátszásával nem adhatók több részletben vállalatba. A fenti kedvezményben részesülők eme jogukat a munkakamara bizonyítványával kötelesek igazolni. E kedvezményeket csak azok vehetik igénybe, akik mester-könyvvél (illetve iparendelélyel) bírnak és műhelyüket személyesen vezetik.

Az összes szabadkézből vállalt munkák szerződéseinek másolatai az illető intézmény igazolásával el látva megküldendők az illető munkakamara kisipari osztályának nyilvántartásba jegyzés céljából. E kötelesség a munkaadót (megrendelőt) is terheli. Ugyanaz a kisiparos, ki szabadkézből vállalt már egy közmunkát, amíg azt teljesen be nem fejezi, újabb közmunkát nem vállalhat. A szabadkézből közmunkát vállaló iparosokról a munkakamara nyilvántartást fog vezetni. Ha valamely közmunkát egy társulat, vagy szövetkezet vállal, a munka jó elvégzéséért a tagok egyetemlegesen felelősek. Azok a közmunkavállalók, kik vállalati, szállítási kötelezettségüknek nem tesznek eleget, a jövőben minden kedvezményből kizártnak. A kizárást az illető munkaadó közintézményi kérésére a munkakamara kisipari osztálya

*) E szakasz a kisiparosok védelmére lett a törvénybe beállítva és azt jelenti, hogy a jövőben szak-képzettség nélküliek munkavezető-mester mellett is csak akkor válhatnak iparendelélyt, ha 10-nél több alkalmazottat, vagy 20 H. P. gépnél nagyobb gépi erőt állítanak munkába.

mondja ki, a fél meghallgatása után. A munkakamara eme határozata ellen az elégedetlen fél a bírósághoz fellebbezhet.

A CFR (vasut), NFR (hajózás) vonalain a kisiparosok anyagainak és szerszámainak a műhelybe, vagy munkahelyekre való szállítása 50% engedménnyel történik. Ugyiszintén 50% vámtaxa-engedményt kapnak azon szerszámok behozatalánál, melyek az országban nem állíthatók elő.

A munkaügyi minisztérium egyetértésben az ipari és kereskedelmi minisztériummal a szakkamarák és ipari egyesületek közreműködése mellett az iparosok készítményeiből ideiglenes és állandó kiállításokat fog rendezni és az érdemes munkák kiállításait kitüntetéssel fogja jutalmazni. Hasonló módon arra fog törekedni a minisztérium, hogy az iparosok részére az általuk felhasznált anyagok és termékek elemzése és kísérletek céljaira kísérleti állomásokat létesítsen, melyeket az illető iparosok önköltségi díjak ellenében vehetnek igénybe. Ahol már vannak ilyen kísérleti állomások (laboratóriumok), ott intézkedik a munkakamara, hogy az iparosok azokat leszállított díjak mellett használhassák.

A törvény befejező része 2 szakaszból áll. Az első szakaszhoz tartoznak az ellenőrzések, kihágások és büntetések kérdései, a második szakaszba az átmeneti rendelkezések.

Ellenőrzés, kihágások, büntetések.

Az általános ellenőrzést a kisiparosok előkészítése, képesítése és a kisipar folytatásával kapcsolatosan különböző szervei útján a munkaügyi minisztérium végzi. Ha a szakkamarák, vagy a törvények szerint alakult iparos, vagy munkás szervezetek valamely, a jelen törvény rendelkezéseitől eltérő ténnyel szereznek tudomást, ezt jelenthetik a munkaügyi vagy társadalombiztosító intézmények felügyeleti és ellenőrzési szerveinek, amelyek kötelesek a jelzett ügyben vizsgálatot tartani. Az ilyen vizsgálatok alkalmával a szakkamarák és szakszervezetek jogosított kiküldöttjei jelen lehetnek.

Azok a kihágási jegyzőkönyvek, amelyeket vezérfelügyelők, központi felügyelők és felügyelők vesznek fel, a bíróság előtt mindaddig bizonyító erővel bírnak, míg azok tévesen felvett iratoknak nem nyilváníttatnak. Az ellenőrök által felvett jegyzőkönyvek pedig addig bírnak bizonyító erővel, míg a bíróság előtt a fél ellenbizonyítékokkal nem szolgálhat. Az összes kihágások, melyek jelen törvénnyel szemben követetnek el, a munkabíróságok létesítéséről és szervezéséről szóló 1933. február 15-i törvény szerint bíráltnak el.

Azon büntetéseken kívül, melyeket jelen tör-

vény 21—24—46 és 109. szakaszai írnak elő, még a következő cselekmények is büntetendők:

1. Ha valamely munkaadó tanoncot alkalmaz anélkül, hogy tanonctartási joggal rendelkezne, avagy olyan tanoncot, alkalmaz, aki nem rendelkezik az idevonatkozó feltételekkel.
2. Ha valamely munkaadó több tanoncot tart, mint amennyit a jelen törvény 20. pontja meghatároz.
3. Ha valamely munkaadó tanoncának megakadályozza a tanonctanfolyam látogatását.
4. Ha valamely munkás képesítéshez kötött munkát vállal anélkül, hogy arra megfelelő okmánnal rendelkezne, vagy, ha valamely munkaadó ilyen munkást alkalmaz.
5. Ha valamely munkaadó nem képesített munkást alkalmaz, munkakönyv nélkül.
6. Ha valamely munkaadó önállóan üzemeltet ipart, anélkül, hogy mester-könyve és iparendelélye lenne, valamint azok a fizikai, magán vagy jogiszemélyiségek, akik nem teljesítik a feltételeket.
7. Ha valamely gyár oly ipari osztályokat tart üzemben, melyeket nem mérnökök, vagy mester-könyvvél rendelkező mesterek vezetnek.
8. Ha valamely magánfél a saját vállalkozásában végzett munkánál olyan iparost vagy munkást alkalmaz, akinek nincs mester-könyve, iparendelélye, vagy munkakönyve.
9. Ha valamely magánszemély, egyesület, vállalat ipari tájékoztató hivatalokat, tanonctanfolyamokat, munkás továbbképző-tanfolyamokat, tanoncotthonokat létesít, miniszteri engedély nélkül, vagy ha az ilyenek a jelen törvény rendelkezéseitől eltérően működnek.
10. Ha valamely munkaadó olyan tanoncot csábít magához, akinek egy más mesternél érvényben levő szerződése van.
11. Ha valamely munkaadó, anélkül, hogy csábítás útján menne hozzá egy szerződésben levő tanonc, azt tudatosan alkalmazza.
12. Ha valamely szülő, vagy törvényes gyám bebizonyíthatólag megkönnyíti, elősegíti, rábeszéli a tanoncot szolgálatából való kilépésre.

A fentebb felsorolt 12 esetben az ipari előkészítési alap javára 1000—10.000 lei büntetést szabnak ki a bíróságok.

A 6-ik szám szerinti esetben a kihágás megállapításával egyidejűleg, az ellenőrző szervek a műhelyt bezárhatják arra az időre, míg a fél eleget tesz a törvény követelményeinek. A 9-ik szám szerint az engedélyt visszavonhatják, vagy bezárhatják a hivataltanfolyamot, tanoncotthonot. Ha valamely munkaadó olyan külföldi tanoncot, munkást, vagy mestert alkalmaz, aki a jelen törvényben előírt feltételeknek nem felel meg, az illető munkaadó 10.000—100.000 leig büntethető. Visszaesés esetén 5—30 napi rendőri elzárással is büntethető, továbbá a műhely, vagy vállalat engedélye 6 hónaptól 1 évig terjedő időre megvonható. Ha a munkaadó nevében a kihágást egy megbízottja követte el, a büntetést a megbízott viseli.

Befejező és átmeneti rendelkezések.

Az összes ipari vállalatoknál alkalmazott, ipari képesítés nélküli munkásoknak munkásbizonyítványt kell rendelkezniük, melyeket a munkaügyi minisztérium által kiadott nyomtatványokon a munkakamara munkás osztálya állít ki.

A vállalatoknál alkalmazott külföldieknek a jelen törvényben előírt munkakönyvvél kell rendelkezniük. Ilyen munkakönyvet az esetben adnak ki, ha az illető akár a saját országa vonatkozó törvénye, akár a jelen törvény előírása szerinti ipari képességet megszerezte, ha sehol semmiféle bünyügyi eljárás alatt nem áll, nem került elmarasztaló csődbe, vagy ipari tartozásokért nem folyik eljárás ellene, az illető iparágban a munkakamara bizonyítványa szerint itt nincs munkanélküliség és az illető két állam között kölcsönösség áll fenn.

A kereskedőtanoncok képesítésére az ipari képvisítő bizottságokhoz hasonló bizottságok létesíten-dők.

E törvénynek kiegészítő részét képezik azok a korábbi törvények, melyekkel a tanoncotthon és munkásnevelési és képezési alapokat létesítették. Ezen alap új címe: „Ipari előkészítő alap”. Ezen alapot a törvényben előírt módon kezelik és használják fel.

A különböző fórumok által kiadott „kiegészítő munkásbizonyítványok” érvényüket veszítik és mind azoknak, kik bizonyítvánnyal igazolják, hogy az illető szakmában 8 évet dolgoztak, az új képesítő bizottságok munkakönyvet utalnak ki.

Akik megfelelő bizonyítványt nem tudnak felmutatni, csak a törvényben előírt vizsga rendjén juthatnak munkakönyvhöz. A törvény kihirdetése napján érvénybe volt külföldi ipari okmányok (munkakönyvek, stb.) igazolását azok kicserélése céljából a törvény 130. pontjában megnevezett képesítő bizottságok végzik.

A törvényben előforduló megnevezések (például: munkás, mester, tanár, stb.) úgy a férfi, mint a női nemre vonatkoznak.

A törvény 151. pontjában megjelölt és jelenleg iparendeléssel bíró munkaadók a törvény kihirdetési napjától számított 4 hónapon belül kell kérjék a törvény 160. pontjában előírt iparendélyt.*

Rendelkezések az ipartestületekről és ipartársulatokról.

Megszünteti a törvény 186-ik pontja az 1884. évi XVII. törvénycikk 122 és következő pontjai alapján létesített ardeal-i ipartestületeket, melyek felerészben elsőfokú iparhatóságok, felerészben társadalmi és szociális intézmények voltak. Valamint megszünteti az 1917. évi törvény 106. és következői szakaszai alapján létesített bukovina-i ipartestületeket és federációkat.

Meghagyja a törvény 187—188. pontja az 1884. évi XVII. törvénycikk 149—154 pontjai alapján létesített ipartársulatokat és a román iparosok, kereskedők, munkások cluj-i egyesületét s annak fiókjait. Utóbbiakat jogiszemélyeknek ismeri el, a szükséges formák betartása mellett.

Az ipartestületek vagyona jelen törvény kihirdetési napján teljes egészében az illetékes munkakamarának tulajdonába megy át s kizárólag a munkakamara kisipari osztálya érdekeit kell szolgálja, mely a vagyon igazgatására és felhasználására kizárólagos joggal bír. A vagyon átadása felszámolás rendjén történik. A felszámoló bizottság tagjai: az illető munkügyi felügyelő, az ipartestület és a munkakamara elnökei. E bizottság a törvény kihirdetésétől számított 15 napon belül meg kell kezdje a munkáját. A felszámolás leltárak, mérlegek s az ezzel kapcsolatos jegyzőkönyvek készítése rendjén történik. A felszámolással egyidejűleg kifizetendő a testület összes alkalmazottainak a munkaszervezésben biztosított felmondási időre összeg. Az ingó s ingatlan vagyon azokban a helyiségekben, ahol hivatal nincs, a munkakamara osztálya veszi át s a fontosabb központokban a helyiségekben fog működni. Ha a testület vagyona passzív, a munkakamara a miniszter jóváhagyása mellett megtagadhatja az átvételt.

A munkakamarák szövetsége megalakulásáig a szövetség egyes munkaköreit az illető munkakamarák töltik be.

Minden régi okmány becserélendő...

Abból a szempontból, hogy az ipari képzési okmányok az egész ország területére egyformák, egyezések legyenek, mindazok, kik olyan okmányok, munkakönyvek birtokában vannak, melyeket az ország különböző részeiben eddig érvényben volt törvények alapján adtak ki, beleértve a forgalmi törvény alapján kiadott autódvezetői igazolványokat is, a törvény kihirdetésétől számított 6 hónapon belül kötelesek ezen régi okmányokat megfelelő kérelemmel együtt, az illető képzési bizottsághoz becserélés céljából benyújtani, mellékelve a társadalombiztosító intézet 50 leies nyugtáját, mely összeget az ipari előkészítési alapra fizetett be.

Azok, kik nem fognak fenti rendelkezésnek eleget tenni, úgy tekintetnek, mint akik nincsenek bír-

* Hogy e fontos kicserélési munkálatok a szerzett jogok tiszteltetés mellett történhessenek, a felsőbb hatóságok vezetőivel történt tanácskozások alapján a felszámolás alatt álló braşov-i ipartestület elnöksége a következő feltejesztést intézte a törvény végrehajtási utasítását készítő bizottsághoz:

1. A jelenleg érvényben levő iparendélyek ellenében minden formáság mellőzésével egyszerre adják ki a mesterkönyvet és az iparendélyt. 2. A jelenleg érvényben levő olyan munkakönyv ellenében, melyben a bevezetett hivatalos adatok szerint, tanoncszerződés alapján nyert szerződésnél 2 éves, más rendelkezések alapján kiadott munkakönyvekben 3 éves szakmai gyakorlat van, mely előgyakorlat alapján az eddigi törvények szerint az illetők iparigazolványt kaptak, adjanak az illetőknek mesterkönyvet. Ahol fenti gyakorlat a becserélendő könyvben nem állapítható meg, ott cseréljék be a régi könyveket újjal. Ezen eljárás egyformán vonatkozik úgy a kisiparosok, mint a gyáripárnál alkalmazott szakmai segédekre. 3. Azon alkalmazottak, vagy egyének, akik igazolni tudják, hogy korábban rendelkeztek már iparendélyvel, bár azt bármilyen okból visszaadták, azoknak kérésükre adjanak ki mesterkönyvet, függetlenül attól, hogy mennyi segédük van, ha időközben segédek lettek. 4. Azoknak a rendes képzésükön kívül valamely hatóság előtt eszközölt szakvizsgájuk van, adjanak ki mesterkönyvet, tekintet nélkül a segédeikre.

tokában a törvényben előírt képzési okmányoknak s alkalmazzák rájuk az előírt büntetéseket.

A törvény 193-ik pontjában megnevezett hatóságok, intézmények, melyeknek joguk volt képzési okmányokat kiadni, a törvény kihirdetése után többé ilyen okmányokat nem adhatnak ki és a törvény kihirdetésétől számított 3 hónapon belül a munkügyi miniszter kiküldöttje közreműködése mellett az összes folyamatban levő kéréseket, iratokat áttekintik az illetékes képzési bizottsághoz.

A képzési bizottságok iratait a munkakamarák tartják megőrzés alatt.

Jelen törvény által teljesen hatályukat veszítik az 1912. évi regáti az e törvényt Basarabia-ra kiterjesztő 1923. évi ipartörvény, valamint a tanoncotthonokra vonatkozó 1926. évi törvény.

Hatályukat veszítik részben az 1884. évi XVII. ardeal-i ipartörvény és az 1859. december 20-i osztrák császári pátenssal életbe léptetett törvény. Az 1929. és 32. évi a munkaszervezésről szóló törvénynek a tanoncotokra vonatkozó része.

A törvénnyel ellenkező minden rendelkezés hatályát veszíti.

A tankönyvek kiválasztására, a sorrendek és tanfolyamok szabályzatainak elkészítésére a miniszter egy vegyes bizottságot küld ki.

A törvény alkalmazásának részleteit végrehajtási utasítás fogja szabályozni.

Kihirdetett: 1936. április 30-án, a Hivatalos Lap 99-ik számában.

Jon Nistor
munkügyi miniszter.

Valeriu Pop
Igazságügyminiszter.

A törvényt összevont formájában fordítottam, azaz az egyes részekhez tartozó pontokat lehetőleg kivonatossan s ha összefüggő jelentőségűek voltak, együttesen hoztam. Súlyt helyeztem arra, hogy minden fontosabb rész könnyen megérthető módon íródjék s ahol szükségét láttam, magyarázó szöveget írtam.

Célom az volt, hogy az érdekeltek általános tájékoztatást nyerjenek s ezért mellőztem a pontok-szerinti és szó szerinti fordítást.

Új utakon a régi célok érdekében

A szindikátusi szervezkedés mellett foglalt állást Szabó Béni elnöklése alatt a braşovi iparosság hetvenöt vezére

A szervezési mozgalom anyagi alapjának céljaira mint önkéntes hozzájárulást tovább szedik az iparosságtól az ipartestület tagsági díjait. — Minden szükséges lépést megtesznek a szindikátusok erős iparossájtó létesítése érdekében.

Az iparosság új intézményeinek az egymásra utaltság és testvéri szeretet jegyében keli megalakulniok

A felszámolás alatt álló Braşov-i Ipartestület volt elnöksége és előjárósága, valamint az e Testület keretében működött 22 szakosztály kiküldöttei 1936. június 5-én együttes teljes ülést tartottak, amelyen a Testület felszámolásával kapcsolatos eddig tett intézkedéseken, az új ipartörvény fontosabb részeinek ismertetésén kívül, részletesen foglalkoztak azzal a kérdéssel, hogy

a feloszlott ipartestületi intézmény helyébe a fennálló törvények rendelkezései szerint milyen új intézményt létesítsenek, amelynek keretében a szakmai érdekek, valamint a tagok gazdasági, szociális, kulturális és társadalmi érdekei megfelelő támogatásban és védelemben részesíthetők.

Az értekezlet, amelyen az 1600 önálló braşov-i kisiparos vezetői nemzetiségre és szakmára való tekintet nélkül 75-en vettek részt, a következő egyhangú határozatot hozta:

1. Ugy az ország kisipara, valamint a kisiparosság érdekében szükségesnek tartja a kisiparosság nemzetiségre való tekintet nélküli erőteljes megszervezését.

2. A létesítendő szervezetnek az egymásra utaltság és testvéri szeretet jegyében kell megalakulniok és működniök. Ezért úgy a szervezkedésnél, mint a működésnél alapszabályszerűleg tilos bármilyen jellegű nemzetiségi, vallási és politikai tevékenység, kivéve a kisiparral szervesen összefüggő ipari jellegű politikai kérdéseket.

3. Az iparosság megszervezésére az ipari (szakmai) szindikátusi formát találják a legmegfelelőbbnek mivel az egyes szakmáknak jelenleg különálló szerveik nincsenek márpedig enélkül az egyes iparágak élete és fejlődése el sem képzelhető.

4. Megbízák a felszámolás alatt álló Braşov-i Ipartestület elnökségét, hogy az egyes szindikátusok és az így létesült szindikátusok helyi és központi szövetsége megalakításának elősegítésére egy jól szerkesztett három nyelvű egyelőre heti, majd esetleg napi, főképp szaklap létesítésére, mostantól kezdve tegyen meg minden szükséges lépést.

5. Kimondta a gyűlés, hogy az Alex. Samoilă szenátor ur vezetése alatt álló és Bucureşti-ben székelő Kisiparosok Országos Szövetségével, a fent nevezett munkakörökben a lehetőség szerint a legszorosabb kapcsolat létesítendő, ugyanezen minden

más olyan kisiparos szerveivel is, amely számottevő taglétszámmal rendelkezik s programja egyezik a fenti vezérelvekkkel.

6. Kimondta a gyűlés továbbá azt is, hogy a szervezkedésrel járó kiadások, valamint a szükséges iroda fenntartási céljaira rendszeresen tovább fizetendők azok a tagdíj-járulékok, melyek a felszámolás alatt álló Braşov-i Ipartestület 1936. évi költségvetésébe fel lettek véve, s részben felsőbb hatósági jóváhagyást is nyertek.

7. Végül felkérte a gyűlés az elnökséget arra, hogy a fenti határozatot közlés céljából küldje meg az egyes sajtóorgánumoknak.

Szabó Béni
elnök

Jordache Ion
titkár.

Aldea János, Wagner Fritz, Sükösd József
hitelesítők.

25 éves az arad-i fodrász szövetség

Ki voltak első vezetői a negyedszázados iparos intézménynek.

Április hó végén mult 25 esztendeje, hogy az arad-i Borbély és Fodrász Szövetséget megalapították. Az arad-i fodrászszövetségnek első elnöke néhai Kristóf György volt, aki még mint kirurgus működött és megvolt ehhez az oklevele is. Mint alelnök Hilyer Mihály szerepelt. Az első vezetőségnek Zimmer Miklós, Glück Manó, Keil Miklós, Korneti Péter, Mihály Vazul, Pap Izidor, Reinhardt József, Zombory Gyula és Zsikics Vladimir voltak a tagjai.

A jelenlegi elnök Birkenheuer Péter már a szövetségi alakulásnál agilis tagja és egyik alapítója volt az arad-i fodrászszövetségnek.

MIKROFON ELŐTT.

Szöveg: Halló, itt rádió... Hölgyeim és uraim, Braun ur sajnálatunkra hirtelen megbetegedett és nem tarthatja meg személyesen humoros csevegését... Hogy a tisztelt rádióelőfizetőket mégis kielégíthessük, Braun ur kedves papagája fogja a mikrofonba mondani, mert szó szerinti ismeri a rögtönzött előadást...

Jogesetek a kisipar köréből

A kisiparos nem esik forgalmi adó fizetése alá és így azon a címen, hogy nem vezet forgalmi adóregisztert, nem büntethető

As aradi törvényszék harmadik szekciójának 210—1936. szám alatt hozott elvi döntvénye egy husiparos perében.

Az aradi pénzügyigazgatóság múlt év december 12-én felvett jegyzőkönyve alapján Forgó Mátyás aradi husiparost 1129 lei forgalmi-adóval rótták meg azon a címen, hogy nem vezette pontosan a forgalmi-adókönyvet, mint ahogy azt a vonatkozó törvény 22-ik szakasza előírja. A kirótt összeget elvont forgalmi-adó címén állapították meg.

A büntető jegyzőkönyv ellen, valamint a jóváhagyó végzés ellen a husiparos törvényes határidőben felelkezéssel élt. Kérte a felvett jegyzőkönyv és a jóváhagyást elrendelő pénzügyminiszteri határozat megsemmisítését. Jogcime, hogy ő kisiparos és a törvény 9-ik szakasza értelmében ezen a címen mentes a forgalmi-adó fizetése alól. A felelkezés ügyében az illetékes aradi törvényszék a következő határozatot hozta:

Tényként állapított meg, hogy a felelbező iparos egyedül dolgozik műhelyében és olyan anyagot dolgoz fel, amely úgy áll elő, hogy jószágokat vág le és az így nyert húsából felvágottat készít.

A vonatkozó törvény 9-ik szakasza értelmében azok a kisiparosok, akik a mesterségekről szóló törvényben szereplő szakmai szervezet tagjai, nem használnak 5 lóerőnél több gépi erőt és nem alkalmaznak 7 munkásnál többet, mentesülnek a forgalmi-adó fizetése alól. Ugyanígy mentesülnek azok a kereskedők is, akiknek adó alá eső jövedelmeik évi 155 ezer leien alul vannak.

A perben szereplő iparos, az aradi ipartestület ez év február 6-án kelt bizonyítványával beigazolta, hogy ennek az intézménynek tagja, az intézmény szakcsoportjába be van jegyezve és mivel beigazolt, hogy még abban az esetben, ha kereskedőnek minősítenék, sem esne forgalmi-adó fizetésének kötelezettsége alá, mert adó alá eső évi jövedelme alul van a 155 ezer leien, a törvényszéki döntés szerint

mentesítendő a forgalmi-adó fizetése alól.

Megállapította az aradi törvényszék, hogy forgalmi-adóregisztert csak az köteles vezetni, aki a forgalmi-adó fizetésének kötelezettsége alá tartozik. Már pedig mivel felelbező forgalmi-adót nem köteles fizetni, a regiszter vezetésére sem kötelezhető. Ezen az alapon a felvett jegyzőkönyvet alapatlannak minősítette a törvényszék és azt megsemmisítette.

FŐPRÓBA.

Bőfőg egy alkalommal nagyon kellemetlen utatársnőt kapott a vonaton. A hölgy folyton énekel, trillázott, holoraturázott.

Bőfőg egy darabig tűrte a dolgot, végre aztán dühösen megszólalt:

— Mondja, nagysád, nem hagyná abba?

— Szó se lehet róla, — felelte a nő — nekem holnap hangversenym van és most tartom a főpróbát.

Erre Bőfőg levette a kabátját, mellényét és ölegetni kezdte a nőt.

— Micsoda disznóság! — sikoltotta a nő — azonnal hagyja abba!

— Szó se lehet róla, — röhögött Bőfőg — nekem a főbő hétén lesz az esküvőm és most tartom a főpróbát.

SZOLGÁLTATKESZ JARÓKELO.

Mandola roppant szórakozott ember volt. Egyszer megszólította őt az uccán egy vidéki kinézésű ember és így szólt:

— Bocsnat, kedves uram...

— Tessék, — mondta előzékenyen Mandola.

— Tudja ön, hogy merre van a Karpfenstein-hegy?

— Persze, hogy tudom, — felelte Mandola és megugodott továbbment.

Érdekes statisztikai adatok a drágulás méreteiről

A drágulás méreteiről közölt adatokat és statisztikai összehasonlítást egyik bucuresti lap. Együttal összehasonlítja a nálunk érvényben lévő árakat a szomszédos országok áraival. Ennél érdekesebb olvasmány alig került kezünkbe az utóbbi időben. Így például egy vagon cement ára Csehszlovákiában 5 ezer lei, Lengyelországban 9780 lei, Jugoszláviában 11.250 lei és Románia-ban 21.000 lei. Hogy megakadályozzák a behozatalt, egy vagon cementnek a behozatali vámjá 20.000 lei.

Középeurópában — folytatja a lap a összehasonlítást — három kiló gyalpu árán lehet vásárolni egy méter posztót, nálunk ehhez tíz kiló gyalpu árára van szükség.

Sokkal érdekesebb ennél a cukor helyzete. Bulgáriában a román cukor kilója 19 lei, de a belföldi fogyasztó ugyanazért a cukorért 31 leit fizet. A cseh földmives 50 tojás árán vásárol egy pár bakkancsot, ugyanazért a román földmives háromszáz tojás árát adja. Egy ásó Csehszlovákiában 8 lei, nálunk 40 lei. Az elmúlt hónapban az összes elsőrangú fogyasztási cikkek ára emelkedett, s megállapítható, hogy ez a drágulási folyamat még ma sem ért véget.

Most kellene következni az indokolásnak. Megvizsgáljuk, mik azok a tényezők, amelyek a drágulást előidéznék szökták. Elsősorban számbajöhet, mint ilyen tényező, ha az ország valutája veszít értékéből. Ebben a pillanatban nálunk szó sincs erről. Eb-

lenkezőleg: a lei határozottan erősödött az utóbbi időben. Tehát ezt már is számításra kívül hagyhatjuk. Indok szokott lenni nyersanyag drágulás, behozatali nehézségek. Egy-két ipari cikket kivéve, nálunk alig jöhet ez is számításba. Élelmiszerünk kivétel nélkül mindenképp főlös számmal terem országunkban. Csaknem mindenképp exportunk van. Sőt amit fentebb kimutattuk, a román cukor jóval olcsóbb Bulgáriában, mint idehaza. Ha tehát az összes ismert közgazdasági tényezők kiesnek, mint indokok, mi lehet mégis magyarázata annak, hogy a drágulás egyre tart s ezt még az sem teszi könnyebbé, hogy a kereseti viszonyok javulnának? Ellenkezőleg, a bérviszonyok is sokkal alacsonyabbak, mint például Csehszlovákiában.

Marad tehát az egyetlen lehetőség: a drágulási folyamatnak nálunk belső okai, olyan belső okai vannak, amelyek nem írhatók az elfogadott közgazdasági tényezők rovására. Mondjuk ki nyíltan: egyszerű árdragításról van szó. Évek óta vígan tart ez a folyamat anélkül, hogy a legkisebb intézkedés is törtené volna megállítására. A kormány azzal a céltal gondoskodott a belföldi ipar védelméről, hogy ezáltal megvédje egyrészt pénzünkét, másrészt elősegítse a belföldi ipar fejlődését a meghonosítsa az önellátás rendszerét. De semmit sem tett, hogy ez ne vezessen féktelen drágulásra.

Találmányának jogtalan elsajátítása címén pert indított a Dura elemgyár ellen egy resita-i mechanikus

A Dura azt állította, hogy nem felperes mechanikustól, hanem külföldi szabadalom-tulajdonosoktól sajátították el a találmányt, mire a banati mechanikus keresetét elutasították.

Mancsák János Resita városban lakó mechanikus pert indított a Dura elemgyár r. t. ellen egy találmány miatt és háromszáz ezer lei kártérítést kért. A mechanikus a keresetben előadta, hogy 1932. január 8-án szabadalmaztatta a találmányát, amely a villanyelemek új rendszerű kapcsolásában állt, rádiócélokra.

Az elemek kis réznyelét eszerint nem kell már lehajlítani, mivel az egy felső és egy alsó karból áll. Ezek pedig úgy vannak konstruálva, hogy a felső lefelé, az alsó pedig felfelé mozgatható és így könnyűszerrel kapcsolható. A Dura-gyár pedig, holott Mancsák a találmányt a magáénak tartja, ilyen rendszerű elemeket gyárt. A pert most tárgyalják le.

A Dura-gyár azt az álláspontot képviselte, hogy

nálunk csak azzal a feltétellel szoktak szabadalmazni, hogy egy harmadik személy nem bizonyítja be a szabadalom érvénytelenségét. A vonatkozó törvény kilencedik szakasza értelmében pedig a szabadalomról szóló levél érvénytelen lesz, mihielyt bebizonyosodik, hogy a találmányt mások akár a belföldön, akár a külföldön már előbb szabadalmaztatták. A gyár utalt arra, hogy egy Dundas William nevű bradfordi feltaláló ugyanilyen szabadalmat már 1926-ban jegyeztetett be Angliában, Csehszlovákiában pedig 1932-ben egy Baumgarten nevű cég szabadalmaztatott hasonló rendszerű elemeket.

Ezek alapján aztán a bíróság a feltaláló mechanikust a keresetével elutasította, ami nem jelenti azt, hogy Mancsák tényleg a külföldi mintáktól függetlenül nem fedezhette fel a maga találmányát.

Az arad-i bőriparosok szövetkezeti árucarnoka hat havi működés után fióküzletet nyit

Az arad-i bőriparosok „Munca” című szövetkezete e hó 3-án vezetőségi ülést tartott, amelyet Adoc Axentie elnök vezetett. Elnök beszámolt a fiatal szövetkezet eddigi működéséről. Bemutatta a szövetkezet feléves működésének nyersmértékét és közölte, hogy a cenzorok a működés egész anyagát tüzetesen átvizsgálták és mindent a legnagyobb rendben találtak.

A vezetőségi ülés a legnagyobb meglepetését fejezte ki a vezetőség eddigi működése fölött és a legmesszebbmenő bizalmáról biztosította az elnököt. Egyhangú határozattal kimondták, hogy a szövetkezet ez év augusztus 1-én egy másik üzletet is nyit, hogy a távolabb lakó vásárló iparosok kényelmét szolgálja. Elhatározták, hogy megkezdik az előmunkálatait egy termelőszövetkezet létesítésének. Közös érdeke ugyanis minden arad-i szakmabeli iparosnak, hogy a termelő munka is szövetkezeti keretekbe szerveztessék.

Az arad-i „Munca”-szövetkezet a legmesszebbmenően megfelelt a hozzáfűzött várakozásoknak. Minden a szakmában szükséges áruk elsőrendű minőségben és a legolcsóbb napi árak mellett tart raktáron, így mindenképp indokolt az arad-i szakmabeli iparosság iránta megnyilvánult rokonszenve és a jövő felé fűzött nagy várakozás.

HATBORZONGATÓ TÖRTÉNET.

— Gyerekek, — mesélte egyszer a Kültelki Sándor színészbefutójánál kollégáinak Bátfalvi Baba, — 16 éves voltam, mikor megszöktem hazulról és fellopódtam egy kisebb tengeri hajóra. Utközben léket kapott a hajó és kitört a pánik. Kétszáz utas rémülten futkosott fel és alá a fedélzeten. Egyre csak hozzám lépett a kapitány és azt mondta, hogy ha nem leszek az övé, hagyja a hajót elsüllyedni.

— Erre te? — kérdezte a naiva izgatottan.

— Mit mondanak nektek, — hangzott a rezignált válasz — megmentettem kétszáz ember életét.

6

A DIVATOS PORTRÉFESTŐ.

Az utóbbi időben felkapott fiatal portréfestő azt kérdezi az ismert szépasszonytól:

— Maga miért nem festeti le magát velem?

— Annak egyszerű oka van, — hangzik a válasz, — szegény vagyok.

— De, drága asszonyom, én ezer örömmel lefestem magát ingyen is.

— Ingyen? — húzta el száját a szépasszony — az nekem nagyon drága.

6

NACHTWANDLER.

Pepperkorn wandelte zu nächtllicher Stunde durch die Strassen.

„Na, Herr Pepperkorn, zu so später Stunde noch unterwegs?”

„Noch?” seufzte Pepperkorn. „Ich musste doch erst warten, bis meine Frau eingeschlafen ist!”

Helyzetjelentés a nemzetközi valutáiról

Válságban az aranyalap. Az aranyblokkvaluták válsága a végkéjfejlődés stádiumba jutott az új francia kormány hivatalba lépésével. Bár a hivatalos francia pénzügyi körök cáfolják a frankdevalvációs terveket, a jelek szerint, a francia parlament többsége mégis a frankrestabilizáció mellett foglalt állást és minden ellenkező verzió ellenére a londoni Cityben változatlanul tartja magát az a hír, hogy a francia frank körül nagyjelentőségű események következhetnek be. Az új francia kormány egyelőre Amerikában akar felvenni egymilliárd dolláros rövidlejáratú kölcsönt az államügyek átmeneti szállítására, hogy a Banque de France-szal és a nagy párizsi bankokkal szemben semmilyen lekötelező helyzetbe ne kerüljön. Ez a hír — amelyet hivatalos körökben nem cáfolnak meg — látszólag még jobban megerősíteni igyekszik azt a verziót, hogy a bankreformmal egyidejűleg valutareforma is következik Franciaországban.

Párizs pénzügyi életében változatlanul tart a bizonytalanság. A francia pénzpiacra tökélség mutatkozik, minthogy az aranytezaurálás mellett hatalmas arany bankjegytezaurálás is tapasztalható. A franciaországi események hatása alatt ismét erőre kapott az inflációs mozgalom a többi aranyblokkállamokban, de különösen Hollandiában, ahol most már befejezett tényként emlegetik, hogy a franciaországi valutareformot követni fogja a holland forint devalválációja is.

A külföldi tőke a hírek hatása alatt nagy tételekben vándorol ki Hollandiából is, amiért a holland jegybank az elmúlt héten ismét bankrátaemelést vitt keresztül — 3½ százalékról 4½ százalékra. — amelyet további emelés követhet, ha az aranykiáramlás meg nem szűnik. Svájcban kisebb arányú a külföldi tőke kiáramlása és az amugy is kedvezőtlen svájci pénzügyi helyzetben alig mutatkozik ennek különösebb hatása.

Az aranyvaluták körül események mellett a nyugateurópai pénzpiacokon nagy izgalommal várják a németországi pénzügyi fejleményeket, amelyeket most már nem Schacht dr. irányít. A német kormány az elmúlt héten teljesen betiltotta a márkabankjegyek és márkaváltópénzek bevitelét, ugyanakkor pedig megkezdte a jelenleg forgalomban lévő 100 és 1000 márkások becserélését új bankjegyekre. Erre a hírre

a nyugateurópai pénzpiacokon nagyarányú megrázkódás kezdődött a márkabankjegyekről,

aminek hatása alatt a márkabankjegyek diszáziója elérte az ötvenszázalékos, sőt egyes piacokon még ennél is többet. Bár a német kormány cáfolja az ezzel kapcsolatban elterjedt devalválációs híreket, a londoni Cityben és Párizsban

márkadevalváláció bevezetésének tartják a márkabankjegyek becserélését.

A májusi ultimó az utóbbi évek egyik legizgalmasabb ultimója volt a nyugateurópai pénzpiacokon. Londonban a nagy kereslet mellett nagy kínálat is jelentkezett a külföldi tőke-beáramlás következtében növekvő tőkehiány mellett. Amszterdamban az ultimó alkalmával nagy tartózkodást mutattak a bankok, ami miatt a magándiszkont a bankráta fölé szilárdult. Párizsban az ultimó alkalmával általában volt a tartózkodás, a rövidlejáratú tételeknél is a magándiszkont a bankráta fölé volt. Amerikában viszont nagy forgalommal, növekvő tőkehiánnyal bonyolódott le a májusi ultimó.

A nemzetközi devizapiacokon a dollár árfolyama változatlan, a font egy árnyalattal szilárdult még a dollárral szemben is, a holland forint, francia frank és svájci frank a fonttal szemben tovább lanyhult. A zloty árfolyama az összes európai piacokon lanyhulást mutat, a külföldi magánforgalomban általában tízszázalékos diszázióval jegyzik a zloty-bankjegyeket. A középeurópai valuták közül változatlan a pengő 57.75—58.25-ös a schilling 66.30-as árfolyama, a cseh korona 12.79½-re, a cseh korona bankjegy 10.80—11.30-ra lanyhult a zürichi magánforgalomban. A lei-bankjegyek árfolyama alig változott a külföldi magánforgalomban, a zürichi magánforgalomban 8.90—9.20-as árfolyamon jegyzik. Budapesten a lei-bankjegyek árfolyama változatlanul 2.80—3. Prágában 16.47—16.77-re lanyhult a lei-bankjegyek árfolyama, míg a klearing-árfolyam változatlanul 17.40—17.80.

Nem vehet részt Szabó Béni a vasárnapi arad-i iparos-nagygyűlésen

Mint lapunk más helyén közöljük, vasárnap Arad iparosai gyűlést tartanak, amelyen a szakma napirenden lévő problémáit tárgyalják meg. A gyűlés rendezője meghívta Arad-ra Szabó Béni magyar-párti iparos-képviselőt, aki Ardeal iparos társadalmának érdekeit képviseli a parlamentben. Szabó Béni most értesítette az arad-i gyűlés rendezőit, hogy

sajnálataira nem vehet részt az itteni kisiparosok összgyűlésén, mert fontos ügyben Oradea-ra kell látogatnia. A képviselő június 14-én Oradea-n képviselői beszámoló-beszédet mond, amelynek keretében az ottani iparosság előtt ismerteti az új ipartörvényt.

Repülőbélyegköteles minden cégtábla

Papírreklámokra bélyegben, tartós anyagból készült reklámokra és cégtáblákra külön eljárás útján róják ki a repülőbélyegilletéket.

Június 15-ike a végső terminus

A nemzeti repülőügyi alap pénztárának a Hivatalos Lap június 6-án kelt utasítása alapján

az összes cégek kötelesek cégtábláik, azoknak melléktáblái, világító cégtábláik és reklámjaink, az üzletükben elhelyezett saját vagy idegen reklámtáblák és plakátok után legkésőbb június 15-ig a megfelelő repülőbélyegdíjat leróni.

A leróvás módja kétféleképpen történik. A plakátokra és reklámokra, amelyek papíryanagyból vannak a megfelelő bélyeg bélyegjegyben ragasztandó

fel és ebben az esetben a bélyeget ragasztó cég bélyegzőjével hatálytalanítani kell a bélyeget, de ezen kívül még tintával rá kell írni a bélyegre felragasztásának keltét.

Az üveglappal ellátott reklámok, cégfelirások, vagy pléből és más kemény anyagból készült felirások, melléktáblák, reklámok, stb., amelyekre bélyeget ragasztani nem lehet, egy kimutatásban teljes szövegükkel, nagyságuk megjelölésével felsorolandók és ezt a kimutatást kell a megfelelő bélyegdíjjal ellátni.

„1934-ben Uica tábornok betontribünökért interveniált”...

A Curentul írja:

Az ország minden részéből eljöttek a fiatalok, cserkészek, stajerek, katonai előkészítés alatt álló ifjak. Rendben várták június 8-napját, hogy a restaurációt megünnepeljék. A katonasereg hangjai mellett megkezdődtek a gyakorlatok és a felvonultak kétezres pusztulófélben lévő ember fajkiáltását hallották, akik elvesztették lábuk alól a talajt. Ha nem lett volna ott hidegvérrel az uralkodó és nem folyt volna a felvonulás, bizonyára örült riadalom keletkezett. Az orvosok nyomban munkába léptek és két órán belül 700 sebesültet — köztük 423 súlyos sebesültet — szállítottak el különböző kórházakba. Cserkészek segítettek az orvosoknak és a 14—15 éves gyermekek pontosan tettek eleget feladatuk-

nak. A lelkesedő tömeg háta mögött gyilkosok dolgoztak. Tudták, hogy június 8-án több, mint száz ezer ember fog kivonulni a saufolási megtöltik a tribünöket és négyzetméterenként az emelvényeken hat emberre lehet számítani. A biztonsági intézkedéseket ötszörös arányban kell alkalmazni, miután az ilyen építkezésnél pánikra is kell számítani. Az összeomlás alkalmával tolokodás sem volt. A községek nyugodtan ült helyén és nézte az eseményeket. Az emelvény azonban nem volt képes ellenállni. 1934-ben Uica tábornok átírt a Bucuresti-i polgármesteri hivatalhoz és kérte, hogy a tribünt betonból készítsék. Nem fogadták meg a szavát, mert így könnyebb haszonra spekulálni. Kortések építették az emelvényeket. Mindaz, amit megtorlás terén tenni kell pártérdekbe ütközik.

Ot szindikátus kezdi meg rövidesen Salonta-Maré-n működését

Még mindig nem vette át az oradea-i munkakamara a salonta-i ipartestületet, mert annak vagyona passzív.

A salonta-i ipartestület átvétele az oradea-i munkakamara részéről még mindig bizonytalan. A munkakamara kiküldöttjei már két ízben voltak Salontán az ipartestület átvétele ügyében, de mert a salonta-i ipartestület mérlege passzív, a kiszállított bizottság nem találta márgósnek az átvételt.

Amikor legutóbb május 29-én a salonta-i ipartestület lektárának részletes átvizsgálását befejezték az oradea-i munkakamara kiküldöttjei, azzal távoztak, hogy legkésőbb 10 napon belül értesítik a volt ipartestület vezetőségét, mit határoztak a salonta-i ipartestület átvételével kapcsolatosan. Bár

a beígért 10 nap már letelt, a munkakamara részéről még semmi értesítés nem érkezett. Az ipartestületi alkalmazottak a legnagyobb bizonytalanságban élnek, de az elaggott iparosok is a legkétségbeesettebb helyzetben vannak, mert szerény havi segélyüket nincs, aki folyósítsa.

Itt említjük meg, hogy Salontán már évekkel ezelőtt megalakult a különböző iparágak szindikátusa. Működésük az idők folyamán megszűnt, de egy vas és fémipar, valamint a borbély, a cipész, a szabó és a kerékgyártó ipari csoport a legutóbbi napokban elhatározta, hogy működését ismét megkezdje.

MI EBBEN A CSODALATOS?

Smalzleck ismerőssel találkozott a vonaton.

— Hova, hova? — kérdezte az.

— SÁRBÓGÁRDRA, — felelte Smalzleck. — És maga?

— Monorra. Smalzleck ur, a technikai vívmányok valóban pompásak. Például az is, hogy maga SÁRBÓGÁRDRA utazik, én Monorra és mégis ugyanazon a vonaton ülünk.

— Mbach, — legyintett Smalzleck — mi ebben a csodálatos? Először is maga a kupé egyik oldalán ül, én meg a másikon. Másodszor is én SÁRBÓGÁRDRA váltottam jegyet, maga pedig Monorra. Harmadszor pedig maga azonos vonaton utazik.

HAUPTSACHE.

Koll angelte. Stundenlang, ohne auch nur den kleinsten Fick zu fangen. Meinte ein Mann, der längere Zeit zugeschaut: „Glaubt Ihnen denn das nachher Ihre Frau?”

MODERN KEP.

— Annyira tetszik önnek a festményem? — kérdezte egy nagyon modern festő egy oszias hölgytől, aki hosszasan nézte a művész legújabb képét: — Elragadó! Csodálatos! Ennivaló! — Ennivaló? A nap? — Oh, bocsnat, azt hittem, hogy soft...

A szatyrok szövetsége

Irta: SÜLYÖK ISTVÁN dr.

Közelmultban tették közzé a Hangya központ mérlegét és évi jelentését az elmúlt évről. Az eredmény valóban kedvező. Huszmillió lejjel növekedett a forgalma e központunknak, mely 316 ardeali fogyasztási szövetkezetet lát el javarészt áruval.

A számok egyedül nem mondanak el mindent. A hangsúlyt arra a megállapításra kell tennünk, hogy a szövetkezeti életnek ez a megerősödése abban az évben következett be, amikor a válság pusztítása az általános szegénység a legnagyobb volt. A Hangya központ jelentős tiszta nyereséget mutat ki. 16 esztendő fennállása óta most a válságos idők mélypontján — először!

Ebben a különös jelenségben mélyseges tanulság rejtőzködik, mit minden ardeali asszonynak és leánynak meg kell értenie.

Igazi szövetkezeti jelenség ez. Mélyen belevilágít a lelki rugók közé, melyek minden szövetkezeti mozgalmat visznek. Ezek a rugók: a kölcsönös segítség szelleme. A magukra maradt szegények összefogása. Az élet olcsóbbá tétele, hogy boldogulni lehessen és a betevő falat kenyérnél egyébire is maradjon.

Rochdale városában 1844-ben ezekért alapították meg az első szövetkezetet angol takácsok abban az élet-halál harcban, mit a gyárosok szövetségével vívtak. Az eredmény nem maradt el.

Ránk is eféle nagy küzdelem szakadt.

A családi élet nagy válságban van, szoktuk mondani. Ennek a válságnak az okai között azonban nagy szerepet játszik a gazdasági tényező. A legtöbb családi háztartás egyensúlya felborult, vagy csak nagy nehezen, mesterségesen tartható fenn.

A szövetkezés, ha jól megfogjuk, ezen is tud segíteni.

A gazdag és boldog Svájcban hasonló nagy nehézségekkel küzd a nép. Ha mások is az okok, mint nálunk, — az idegenforgalom elmaradása, a többi államok elzárkózása, — a következmények ugyanazok: gond, civódás, növekvő szegénység és a többi, ami ezzel jár.

Duttweiler Gottlieb, aki dús gazdag nagykereskedő és nyugodtan pihenhetne zürichi villájában, ezen úgy segít, hogy az elsőrendű élelmicikkeket a harmadával, a felével olcsóbbá akarja tenni, mint az eddigi árak voltak.

Kimutatta, hogy például egyes tengerentúli fontos élelmicikkeket a távoli délszaki hazájától a svájci kiskereskedő polcáig kevesebb költség és közvetítő haszon terhel, mint amennyit azon rövid úton kell hordoznia, ami a boltostól a fogyasztó konyhájáig vezet!

Erre a tapasztalatra építette fel rendszerét: autókban berendezett boltokkal, egységárak bevezetésével, 10 dekás kimérés helyett 1—2 kilós csomagolással, főként azonban a közönség nevelésével és fellelkesítésével elérte, hogy a svájci kisember, ha a Migros hívévé szegődik, a családja élelmiszerénél 20—30 százalékot megtakaríthat és azt egyéb szükségleteire fordíthatja.

Ilyen 20—30 százalékos megtakarításra mérhetetlenül nagy szüksége volna az ardeali magyarságnak is, mely a válság egész terhét hordozza! Ebből a megtakarításból jutna: az iskolának, a kulturának, a könyvnek, a gyermek ruhájára és művelődésére, kicsiny örömekre és nagy ügyekre!

Ez a megtakarítás egyes-egyedül a háziasszonyokon múlik.

Hiába alkuszik a gondos háziasszony a piacon, hiába kutatja fel a legjobb forrásokat, hiába járja le a lábát, néhány lejes megtakarításért: jelentős eredményt nem tud elérni! A közvetítés hasznát így nem lehet megkerülni.

El lehet képzelni, hogy Ardealban még nagyobb százalékkal dolgozik a közvetítő kereskedelem, mint Svájcban.

Meg kell tehát találni az élelmicikkek elosztásának azt a módját, mely kevesebb költséggel jár, olcsóbbá teszi a portékát és meghagyja a magyar keresztény családnak azt a megtakarítást, melyre szüksége van!

Ez ma itt Ardealban nem lehetséges másképpen, mint a fogyasztási szövetkezetek révén. Itt nincs Duttweiler, aki még a szövetkezeteknél is olcsóbban tud portékát adni.

Ellenben van igen kedvező szövetkezeti törvény, melyet nem használunk ki. A Hangya évi mérlege mutatja, hogy a szövetkezetek számára kedvező a légkör. A forgalommal együtt nő a megértés. Minden szövetkezetnek

Diszközgyűléssel ünnepelte működésének negyedszázados évfordulóját a cluj-i Butorszövetkezet

Negyedszázaddal ezelőtt alakult meg Clujon a Butorszövetkező Iparosok Termelő Szövetkezete. Ez alatt a 25 év alatt sok nehézséggel küzdött meg, de sok dicsőséget is hozott Cluj város butorkészítő iparára, amelynek híre az ország határára is túl elterjedt.

A negyedszázados évforduló alkalmával ünnepi közgyűlést tartott a volt ipartestületi székhez helyiségében vasárnap délelőtt a szövetkezet. Klein Samu, a szövetkezet érdemes elnöke nyitotta meg az ünnepi közgyűlést. Szépen felépített ünnepi beszédében a negyedszázados múlt viszonyait és eredményeit ismertette és köszönetet mondott az alapító tagoknak és a jelenlévő vezetőségnek. Utána Bajkai Sándor ügyvezető igazgató számolt be a szövetkezet negyedszázados munkájáról, fejlődéséről és jelenlegi helyzetéről. Kegyeletes szavakkal emlékezett meg az elhunyt első ügyvezető elnöknek, Jakab Lajosnak érdemeiről.

E beszámoló után Kohányi Kató P. János Béla alkalmi versét szavalta el nagy hatással, majd

a szövetkezeti központ kiküldöttje a központ üdvözlését tolmácsolta. Meleg szavakkal emlékezett meg a közgyűlésen jelenlévő Klein Samu, Bajkai Sándor és Hajdu Béla alapítótárgok érdemeiről.

Weinbach Bertalan szövetkezeti tag a szövetkezet eredményeit sorolta fel a megállapította, hogy a siker annak köszönhető, hogy a vezetés jó kezben volt és van.

Mercz Sándor, az oradeai butorszövetkezet elnöke volt a következő felolvasó, aki a testvér szövetkezet üdvözlését tolmácsolta. Kaiser Gyula szövetkezeti tag az ifjúság szerepét ismertette, Balauer Antal az összetartásban lévő erőre hívta a tagok figyelmét és köszönetét fejezte ki Klein Samu elnöknek és Bajkai Sándor igazgatónak.

Az ünnepi közgyűlés Klein Samu záróbeszédével ért véget és utána az Aggmenház kerthelyiségében ünnepi ebéd volt, ahol számos felkészült hangzott el Klein elnöknek, az iparos társadalmak magasabb egyéniségének és az alapító tagoknak tiszteletére.

Nem hajlandó a belügyminiszterium az építőipar érdekében felfüggeszteni a gázvédelmi szabályokat

A cluj-i városi tanács beadvánnyal fordult a belügyminiszteriumhoz, amelyben az építőipar katasztrófális pangásának megakadályozása érdekében átmenetileg részben felfüggeszteni kérte azokat a kötelező szabályokat, amelyeket az építőknek a gázvédelem érdekében ujjában be kell tartaniuk.

A belügyminiszterium a városi tanács kérését elutasította. A városi tanács úgy látja, hogy a szabályzatban a lényeg feladása nélkül lehetne oly módosításokat eszközölni, amelyek a korábban épített ingatlanok tulajdonosainak érdekeit szolgálják.

Igy például amiatt, hogy ujjában világító udvarok építését nem engedélyezik, az ilyen, régebben épített házakra ma már emeletépítéseket sem lehet eszközölni, csak akkor, ha a már meglévő épületek átépítésével a világító udvarokat eltüntetik.

Ezeknek az engedményeknek és megkönnyítéseknek a kieszközölése végett a város időközi tanácsa megbízásából a tanácselnök személyesen fejté Bucarestben, az illetékes kormányköröknél közbenjárni.

„Sok és rossz tisztviselő a munka menetét akadályozza“...

„A személyzeti kiadás nem lehet több a költségvetési kiadás negyedénél“...

A Dimineata írja:

A közpénzt mi, adófizetők adjuk össze. Mindegy, adjuk-e, vagy veszik tőlünk, a lényeg az, hogy javunkra és hasznunkra, megfelelő célra használják. Mindenki úgy költetheti el a sajátját, ahogy akarja, ha azonban közpénzről van szó, akkor minden lei kiadását jól meg kell gondolni. Vegyük szemügyre

a városi költségvetéseket. Mi a célja a közigazgatási költségvetésnek? A városfejlesztés és a polgárok javának előmozdítása. E célból hivatalnokai karra van szükség, de csak szükséges számban és csak olyanokra, akik kellő előképzettséggel rendelkeznek. A sok és rossz tisztviselő a munka menetét akadályozza. Szabály kell legyen, hogy a személyzeti kiadás nem lehet több a költségvetési kiadás negyedénél.

POHARKÖSZÖNTŐ.

Kohn a huszonöt éves házassági évfordulóját tartja, ez alkalomból nagy vacsorát ad, amelyre hivatalosak a rokonok és a jóbarátok.

Az ünnepi szónok Grün, a Kohn kávéházi partnere, aki így kezdi beszédét:

— Kohn egy gazember, Kohn egy svindler, Kohn egy azzorás disznó, Kohn egy csaló, egy börtöntöltelék, mosdatlan, piszok fráter.

Mindenki megrökönyödve néz Grünre, aki hosszabb szünetet tart, aztán így folytatja:

— ... mondják az ő ellenségei, de ez nem igaz.

ABGEWIESEN.

Hugo will um Hildes Hand anhalten. Also führt er in die Kleinstadt, wo der Vater wohnt.

„Na, wie war es?“ fragt Hilde erwartungsvoll. Seufzt Hugo: „Mein erster Gang war zu dem Vater!“

„Und?“

„Mein zweiter zum Bahnhof!“

az ardeai városok magyar asszonyai megértik-e hogy mit jelentene, ha a bevásárló szatyrok szövetsége lépneek egymással a bizonytalan imbolygás helyett, mit most az egyik boltból a másikig, a kicsi piactól a nagy piacig minden városban művelnek, fegyelmezett, biztos lépésekkel elindulnának a főbb cikkek közös beszerzésének útján a szövetkezetek fel-

Június 14-ikén országos kongresszust tart a Sfatu Negustoresc.

A Sfatu Negustoresc országgrészi vezetői és a nagyobb tagozatok elnökei értekezletet tartottak Bucarestben, amelyen a kereskedelem általános helyzetét vitatták meg. Az értekezlet tagjai leszögezték, hogy a kereskedőszállal szemben állandóan olyan intézkedéseket léptetnek életbe, amelyeknek a kereskedelem teljes megszüntetéséhez kell vezetniük. Különösen éles kifakadások hangzottak el a kereskedelmi és iparkamarákhoz ujjában kinevezett ideiglenes tanácsok összetételé miatt, amelyek tagjait túlnyomórészt nem kereskedői, hanem politikai érdekekből nevezték ki.

Az értekezlet elhatározta, hogy június 14-én országos kongresszust tartanak a Sfatu összes tagozatai, amely alkalommal a szakmai sérelmek feltárásán és a különböző követelések kihangsúlyozásán kívül meg fogják tárgyalni a kamarai választásokra való felkészülést is.

A szövetkezeti gondolatban nagy lehetőségek rejtőzködnek, mint ahogyan kis fekete magvakban virágok színe és illata szunnyadozik. A virágok ápolása asszonyi feladat. A fogyasztási szövetkezetekből is csak akkor lesz mindennapos valóság, ha asszonyaink és leányaik magukévá teszik az ügyüket. Nekik van szívük, nekik van türelmük és az ő kezükön a szatyor is.

Törvény a szakmai kiképzésről és a kézműipar gyakorlásáról

Mit ír elő az új törvény az iparengedélyről

A saját számlára folytatott iparüzés feltételei, az özvegyjog és az árvák jogai.
Milyen büntetőszankciói vannak az új ipartörvénynek? — Melyek azok a régi törvények, amelyek most hatályukat veszítik?

Újabb kedvezmények a kisipar támogatására

(Hatodik, befejező közzététel.)

III. Rész.

I. FEJEZET.

Az ipar saját számlára való gyakorlásának feltételei

151. szakasz. Iparosoknak tekintendők azok a kézművesmunkaadók, akik legfeljebb 10 alkalmazottat és maximálisan 20 lóerős gépet használnak. Az alkalmazottak számának időleges emelkedése nem változtatja meg a vállalat jellegét. Ha azonban ezen állapot hat hónappal tovább tart, a munkaadó elveszti kézműiparos jellegét.

152. szakasz. Senkinek gyakorolhatja saját számlájára a jelen törvény 3. szakaszában felsorolt iparágak bármelyikét, ha nem román állampolgár, ha nincs polgári jogainak teljes birtokában, ha nincs mesterkönyve az illető iparágban és a 154. és 157. szakaszokban említett kivételektől eltekintve minden iparengedélyre.

Azok, akik a jelen szakasz rendelkezéseinek figyelembe vételével nélkül dolgoznak, kontáriparosoknak fogják tekintetni és velük szemben alkalmazni nyerne a 176. szakaszban megállapított megkülönböztetések.

153. szakasz. Az előző szakaszban említett személyek ugyanazon időben egy, vagy több iparágat is folytathatnak, ha ezen iparágak mindegyikére teljesül a törvény által előírt feltételek.

154. szakasz. Azon műhelyek és vállalatok, amelyek valamely fizikai személy tulajdonát képezik, akiknek nincs meg a jelen törvény által kívánt ipari képesítés, valamint a jogi személyek, egyesületek, szövetkezetek, társaságok csak akkor működhetnek, ha mesterüzemvezetőt alkalmaznak és az iparigazolvánnyal bírnak.

155. Ha vállalatoknak, vagy a műhelyeknek több ipari osztályuk van, mindegyik iparágára egy-egy mesterüzemvezető alkalmazandó az illető szakaszból.

156. Azok a műhelyek, amelyek legfeljebb 10 munkással vagy 20 lóerős géppel működnek, csak akkor működhetnek, ha azokat kézműiparos mester

vezeti, akinek mesterkönyve és iparigazolványa van.

157. Mérnökök és építésszek, akiknek a címe az állam által el van ismerve, a szakmájukba tartozó iparágak bármelyikét gyakorolhatják saját számlájukra, anélkül, hogy mesterkönyvük volna, azonban kötelesek iparengedélyt váltani.

158. A külföldiek a viszonyosság feltétele mellett folytathatják ipart saját számlájukra azon törvények figyelembe vételével, amelyek a nemzeti munkát védik és ha bizonyítékot adnak, hogy:

a) A jelen törvény összes feltételének eleget tesznek;

b) Az országból, ahonnan származnak, vagy ahol állandóan letelepedve voltak, nem állanak büntető eljárás alatt, nem voltak elítélve nyereségvágyból elkövetett büntető cselekmény miatt, nem voltak vagyonbukottak, anélkül, hogy rehabilitálva lettek volna és nincs ellentük végrehajtási eljárás, ki nem fizetett szakmai tartozás miatt;

c) Azon helyiségben, ahol letelepedni szándékoznak, az ilyen vállalat létesítése szükséges és kívánatos;

d) Hiteles nyilatkozatban kijelentik, hogy vállalatukban csak román személyzetet alkalmaznak.

A c) alatti bekezdésben említett bizonyíték az illetékes kereskedelmi és iparkamara igazolása által szerezendő meg.

159. szakasz. Az összes engedélyeket, amelyek a törvény életbe lépése előtt a külföldi iparosoknak az iparnak saját számlára való folytatathatása végett kiállítottak, felülvizsgálandók annak megállapítása végett, hogy a jogosítottak az engedély elnyerésekor megfeleltek-e az akkor érvényben volt törvényes rendelkezésnek a szakmai képesítésre vonatkozólag.

A felülvizsgálatot a munkügyi minisztérium eszközli, míg a szükséges intézkedéseket a belügyminiszter teszi meg.

II. FEJEZET.

Az iparengedély

160. szakasz. A 152. és 153. szakaszokban említett iparosok, a 154. szakaszban említett műhelyek, mérnökök, építésszek, valamint a 158. szakaszban említett külföldiek kötelesek műhelyük megnyitását követően legfeljebb egy hó leforgása alatt az illetékes munkakamara ipari osztályánál az iparigazolvány kiállítását kérni.

A kérvényben meg kell jelölni a műhely szakmai jellegét és csatolni kell az iparmester vagy üzemvezető mesterkönyvét, a műhely működésére vonatkozó és az illetékes hatóság által kiállított működési engedélyt, a társadalombiztosító kassza vagy hivatal által kiadott 200 lei összegű nyugtát, amelyet a szakmai kiképzési alap javára szednek be.

A munkakamara minden további formaiságok nélkül köteles az iparengedélyt a kérvény beiktatásától számított egy hó leforgása alatt kiszolgáltatni.

161. szakasz. Ha az iparigazolvány tulajdonosa az ipar gyakorlásának feltételeit elveszti vagy nem teljesíti az ipart továbbra saját számlájára folytat-

ni, az iparigazolvány hatályát veszti. A jogosított által az iparengedély a munkakamaránál letendő.

162. szakasz. Ha az érvénytelenné vált iparigazolvány cím szerinti jogosítottja az ipart saját számlájára tovább folytatja, vagy ha valaki az ipart iparengedély nélkül üzi, a 173. szakaszban említett felügyeleti és ellenőrző szervek és a munkakamara a műhely bezárását elrendelvé, értesíti a munkügyi bíróságot a törvényes büntető következmények alkalmazása, valamint a végett, hogy határozzon a foglalkozás folytatathatásának eltiltása ügyében.

163. A szakképzett iparmester elhalálozása esetén az özvegy folytathatja az ipart, azon feltétellel, hogy az elhalálozást 30 nap leforgása alatt írásban bejelenti az illetékes munkakamara kézműves csoportjánál azzal, hogy a műhely működését fenn akarja tartani. Ebben az esetben az özvegy mesterüzemvezetőt kell alkalmaznia. Ez a jog az özvegy férjhez menetele, vagy elhalálozása által szűnik. Azonos jogok illetik meg az elhunyt kiskorú árváit, azonos feltételek mellett egész nagykorúságuk eléréig.

III. FEJEZET.

AZ IPAROSOKNAK ENGEDÉLYEZETT KÖNNYÍTÉSEK.

164. szakasz. Kézműiparosoknak, ipari társulatoknak, vagy szövetkezeteknek, ha a munkakamarába fel vannak véve, az államezámvitelről szóló törvény rendelkezéseitől eltérőleg joguk van:

1) Hogy mint iparosok, illetve azok alkalmi vagy szakmai társulási szabad megegyezés útján vállalkozzanak a köz és hasonló szolgálatoknál munkák, vagy szállítások elvégzésére 500.000 lei összeg erejéig, míg az iparszövetkezetek 5.000.000 lei erejéig a Szövetkezetek Központi Házának (Casa Centrală a Cooperăției) ajánlása mellett.

2) A nyilvános árjegyzéseknél ajánlataik előnyben részesülnek még akkor is, ha azok 5 százalékkal drágábbak, mint a többi ajánlattevők feltételei és akkor is, ha 25 százalékkal drágábbak, mint a külföldi ajánlattevők árai.

3) Olyan munkáknál vagy szállításoknál, amelyek közhatóságok vagy ehhez hasonlók részére történnek a törvény által előírt óvadék 1/3 részét kell csak letenniük.

Az iparosok szövetkezetekre fennálló egyéb előnyök, amit a törvény felsorol, fentartanak.

A Monitorul Oficial 1921. október 15-én 157. számában kihirdetett törvény 2., 3., 4. szakaszaiban a kisiparosok és kézművesiparosok szövetségének engedélyezett összes előnyök és jogok megszűnnek.

165. szakasz. Az előző szakasz szerint engedélyezett kedvezmények személyes jellegűek, a vállalt munkák és szállítások másokra át nem ruházhatók, kivéve a más iparosokkal való társulás esetét, ha azok a törvény értelmében ugyanezen kedvezményekre jogosultak.

Az előző szakasz rendelkezéseit nem járhatja ki, hogy ugyanazon vállalatra vonatkozó több munka részletekben engedélyestessék, ha ezeknek értéke meghaladja az 500.000, illetve az 5.000.000 leit.

Az előző szakaszban említett iparmesterek az illetékes munkakamarától kiállított igazolványt kötelesek erre felmutatni.

Az előző szakasz által engedett kedvezményeket csak azon személyek élvezhetik, akiknek mesterkönyvük van és műhelyüket személyesen vezetik.

166. szakasz. Az összes szabad megegyezés útján kötött szerződéseket a szerződő közhivatal hitelesített másolatban beküldi a munkakamara kézműves csoportjához, mely ezeket jegyzékbe veszi. A szerződés másolatának bemutatási kötelezettsége azt is terheli, aki vállalta a munkát.

167. szakasz. Az az iparos, aki a 160. szakasz 1. bekezdése szerint szabad megegyezéssel szerződést kötött, nem köthet mindaddig más szerződést, míg teljes egészében nem hajtotta végre a már megkötött szerződést. A munkakamara nyilvántartásban tartja azon iparosokat, akik közös megállapodással kötötték meg a szerződéseket a munkálatokra.

168. szakasz. Ha egyesület vagy szövetkezet vállalkozik ilyen munkára, a társaság összes tagjai egyetemesen felelősek a munka végrehajtásáért.

169. szakasz. Kézműiparos, vagy szövetkezet, amely a saját hibájából nem hajtotta végre a munkát vagy szállítást a szerződés szerint, a jövőre nézve minden kedvezménytől esetiellenk nyilvánítatik. A kedvezmény elvesztését a munkakamara kézműves osztályának tanácsa az illető köz, vagy hasonló hivatal kérelmére, ahova a munka tartozik, mondja ki, a gyanúsított meghallgatása után, hogy védelmet adja elő, amely esetben minden tekintetben jogosított vizsgálatot kérni. Az, aki a munkakamara tanácsának határozatával nem elégedve, jogosult fellebbezési eljárásban a munkügyi bírósághoz fordulni.

170. szakasz. A nyersanyagot és szerszámokat amelyeket iparos vásárol, 50 %-os kedvezménnyel fogja szállítani a CFR és NFR. Ugyancsak 50% kedvezmény fogja illetni az iparosokat, azon szerződések beszerzése alkalmával, amelyek csak külföldről hozhatók be.

171. szakasz. A munkügyi és kereskedelmi minisztérium a munkügyi kamarák kézműves csoportjaival, valamint a kereskedelmi, iparkamarákkal és a kézműves iparosok szakmai egyesületeivel közreműködésben a lehetőség szerint a kisiparosok és kézművesek készítményei részére kiállításokat, időleges, vagy állandó bazárokat fog szervezni. Azok, kik részt vesznek a kiállítások és kiállított munkájuk kiváló, erről diplomákat és érmekeket fognak kapni.

172. szakasz. A munkügyi minisztérium a munkai, kereskedelmi és iparkamarák és az iparosok szak-

mai egyesületeinek közreműködése mellett laboratóriumok létesítésére fognak közreműködni, hogy az iparosoknak lehetőség adassék a termelésükhöz használt anyagok és gyártmányok elemzésére és a kísérletezésre.

Ezen laboratóriumok az iparosoktól beszedett taxákat úgy állapítják meg, hogy csak az elemzés-

sel vagy a tett kísérletekkel felmerült kiadások térüljenek meg.

Ott, ahol akár a zállamnak, akár az iparosok egyesületeinek ilyen laboratóriumuk már van, a munkakamarák járnak közbe, hogy ezeket a laboratóriumokat az iparosok mérsékelt taxák ellenében használhassák.

Ellenőrzés, kihágások és azok megtorlása

173. szakasz. Az iparágak kiképzését, osztályozását és gyakorlásának általános ellenőrzését a munkaügyi miniszterium, a munka és munkásbiztosító intézetek felügyeleti és ellenőrző szervei útján végzi. A Kereskedelmi és Iparkamarák, a munkakamarák, a munkaadó és munkavállalók törvényesen megalakult szervezetei, amennyiben a jelen törvény intézkedései ellen kihágásokat állapítanak meg, a tényt a munka és munkásbiztosító intézetek felügyeleti szerveinek tudomására hozzák. Ezek kötelesek azokat megvizsgálni és az ügyet a megvizsgálási eredmények alapján tudomásul adni. A munka és társadalombiztosító felügyelőhöz a szakkamarak és szakmai szervezetek megbízottjai is csatlakozhatnak.

174. szakasz. A kihágási jegyzőkönyvek, amelyeket a vezérfelügyelők, központi felügyelők, felügyelők, és alfelügyelők vesznek fel, teljes bizonyítékot képeznek a bíróság részére, mindaddig, míg azok hamisaknak nem nyilvánítottak, ellenben az ellenőrök által felvett jegyzőkönyvek csak ellenkező bizonyításig képeznek bizonyítékot.

175. szakasz. Az összes jelen törvényben felmerült kihágások a munkabírók szervezetről és létesítéséről szóló törvény rendelkezései szerint fognak megítéltetni.

176. szakasz. A jelen törvény 21., 24., 46. és 109. szakaszaiban foglaltakon kívül a következő tettek tekintendők kihágásoknak és alkalmazandók rájuk a büntetések:

1) Az a munkaadó, aki anélkül, hogy meg volna hozzá a feltételek a törvény értelmében, vagy az, aki ezen jogától meg lett fosztva a munkabírók által, hogy inasokat tartson, inasokat tart, továbbá az, aki jóhiszeműleg kötött tanoncszerződést, olyan személlyel, akinek nincsenek meg a törvényes feltételei, hogy tanoncként szerződhessen;

2) Az a munkaadó, aki nagyobb számú tanoncot tart, mint amennyi a 20. szakasz szerint meg van engedve;

3) Az a munkaadó, aki bármilyen módon megakadályozza a tanulót, hogy a tanoncok részére felállított szakmabeli tanfolyamokat látogassa.

4) Az a munkavállaló, aki mint ilyen beszerződik, anélkül, hogy képesített munkavállalói könyvvel rendelkezne, valamint azon munkaadó, aki ilyen alkalmazottat felfogad;

5) Az a munkaadó, aki nem szakképzett munkást alkalmaz, anélkül, hogy megfelelő munkakönyvvel bírna a nem képzett munkás;

6) Az a munkaadó, aki valamely iparágat saját számlára mesterkönyv nélkül, vagy mesterkönyv nélküli üzemvezetővel, vagy iparigazolvány nélkül üzi, valamint azon fizikai és jogi személyek, akik ezen feltételek ellenére üznek ipart;

7) Azon gyárak, amelyeknek vezetők nélkül vannak osztályaik, amelyeket nem vezetnek mernokok, vagy mesterkönyvvel rendelkező mesterek;

8) Az a magánzó, aki a saját számlájára végzett munkálatoknál olyan iparosokat, vagy munkásokat alkalmaz, akik nem rendelkeznek mester, szak-képzettségi vagy munkakönyvvel;

9) Azon személyek, egyesületek, vállalatok, a melyek szakmai tájékoztató hivatalokat, tanoncok részére szaktanfolyamokat, a munkások részére továbbképző tanfolyamokat, valamint tanoncotthonokat létesítenek és szerveznek, a munkaügyi miniszterium engedélye nélkül, illetve, ha ezen intézmények nem a jelen törvény rendelkezései szerint működnek;

10) Az a munkaadó, aki közvetve vagy közvetlenül arra csábít valamely tanoncszerződés által már lekötött tanoncot, hogy az ő szolgálatába lépjen át;

11) Az a munkaadó, aki anélkül, hogy az előző szakasz szerinti eljárásban vétke volna, tudva felfogad érvényes és meg nem szüntetett tanoncszerződés ellenére tanoncot;

12) Azon szülők, vagy a tanonc ama törvényes képviselői, akikre beigazolást nyert, hogy tudatosan szökésre bírták a tanoncot vagy megkönnyítették annak a szolgálatból való eltávozását.

177. szakasz. Az összes fenti kihágások 1.000—

10.000 lei-ig terjedhető pénzbírsággal büntethetők a szakmai kiképzési alap javára, az enyhítő körülmények alkalmazhatása nélkül.

Az előző pont 6-ik szakaszában levő kihágás esetében a kihágást megállapító szervek bezárhatják a műhelyeket vagy vállalatokat mindaddig, míg

Befejező és átmeneti intézkedések

180. szakasz. Az ipari előképzettség nélküli munkásoknak, akik a kisiparban és gyárakban vannak alkalmazva, a jelen törvény által előírt munkakönyvvel kell bírniok, amelyet a munkakamarának munkáscsoportja a munkaügyi miniszterium által kibocsátott űrlapokon állít ki.

181. szakasz. Azoknak a külföldieknek, akik a vállalatoknál alkalmazva vannak, a jelen törvény által előírt munkakönyvvel kell bírniok.

Ezen munkakönyv kiállítandó, ha a külföldi igazolja:

a.) hogy megszerezte akár hazája törvényei, akár a jelen törvény által szakmai képzettségét;

b.) hogy abban az országban, ahonnan származik, vagy ahol már le volt telepedve, nincs büntető eljárás alatt, nem volt elítélve valamely nyereségvágyból elkövetett bűncselekmény miatt, nem volt csődben, illetve az alól rehabilitáltatott és valamely kiegyenlített szakmai tartozás miatt nincs végrehajtási eljárás ellene;

c.) az általa gyakorolni kívánt szakmában román munkások nem munkanélküliek;

d.) azzal az országgal, amelynek polgára, viszonzosság áll fenn.

A c. alatti bizonyítványt az illetékes munkakamara szolgáltatja ki.

182. szakasz. A munkások osztályozását eszközölő bizottságokhoz hasonló bizottságokat fognak alakítani a kereskedelmi tanoncságot végzeteknek kereskedelmi tisztviselőként való osztályozása végett.

183. szakasz. A „tanoncotthonok munka, nevelési és továbbképző alapja”, amely az 1927. évi január 12-iki törvény alapján létesült és amelyet a társadalombiztosító törvény 1933. április 8-iki kelttel, valamint a 2986. számú 1933. április hó 18-iki keletű királyi rendelet is megerősített, a jövőben „Szakmai kiképzési alap”-nak fog nevezettni és az idézett törvények által történt szabályozásának megfelelőleg a jelen törvény kiegészítő részét képezi.

A szakmai kiképzési alap külön kezelendő a miniszterium más alapjától, vagy más házak, vagy alapoktól, azonban a közszámvitelről szóló törvény rendelkezéseinek figyelembe vételével.

Ezt félvényként a következő tagokból összeállított bizottság fogja felülvizsgálni:

A legfelső számvevőszék egy kiküldött megbízottja, a pénzügyminiszterium egy kiküldött megbízottja, a munkaügyi miniszterium egy megbízottja.

A szakmai kiképzési alap jövedelmeit és költségeit évi költségvetés állapítja meg, amely az 1937—1938 évtől az állam általános költségvetésének egy részét képezi.

Ezt a költségvetést az igazgató választmány készíti a miniszterium jóváhagyása mellett. A képviselőház jóváhagyása után semmiféle módosítás nem eszközölhető a kijelölt tételeknél, csakis a közszámvitelről szóló törvény értelmében. A munkaügyi miniszterium köteles a képviselőháznak a munkaügyi miniszterium költségvetésével egyidejűleg az alapján az előző évben történt mikénti felhasználásáról és az elért eredményekről részletes jelentést adni.

184. szakasz. A munkakönyvek, amelyeket a szakmai bizottságai és a vizsgabizottságok a jelen törvény alkalmazásáig állítottak ki, hatályukat veszítik.

Akik igazolják, hogy munkakönyvük van és hogy ebben a minőségben 3 évig dolgoztak, azoknak a bizonyítvány alapján osztályozó bizottságok a munkakönyvet szakmájukra vonatkozóan kiállítják.

Azok a személyek, akik nem mutatnak fel ele-

a törvényes alapra vissza nem térnek. Az előző szakasz 9. pontjánál említett kihágás esetében az az szakaszban megállapított bírságon felül a munkaügyi miniszterium visszavonhatja a működési engedélyt, bezárhatja a hivatalt, a tanfolyamot vagy otthont.

178. szakasz. Az a munkaadó, aki olyan ideig állampolgár tanoncokat, munkásokat vagy mestereket alkalmaz, akik nem felelnek meg a jelen törvényben előírt feltételeknek, 10.000—100.000 lei terjedhető pénzbírsággal büntethetők, visszavonandóan pedig 5—30 napig terjedhető rendőri szabálysértéssel sújtandók és ezzel egyidejűleg hónaptól egy évig terjedhető időtartamra a működésük vagy vállalatnak a működési engedélye visszavonandó.

gendő okmányt, a 112. szakasz és 113. szakasz pontjában említett vizsgák alá lesznek vetve.

A kérelemhez csatolni kell a munkakönyvet, bizonyítványokat, a betegsegélyző pénztár, vagy hivatal nyugtáját annak igazolására, hogy az 1927. január hó 12-iki törvényben előírt taxát megfizette.

Az összes személyek, akik az illető terület területén a jelen törvény rendelkezései alá eső valamely iparágat üzik, a jelen törvény meghirdetésekor érvényben levő szakmai képesítési könyvvel — azok ki cserélése végett való felülvizsgálásait a 130-ik szakaszban előírt osztályozóbizottság eszközöli.

Ahol a törvény igazgatókról, tanárokról, tanoncokról, munkásokról, munkaadókról, mesterekről, iparosokról tesz említést, a törvény e kifejezései alatt mindkét nembeliek értendők.

185. szakasz. A jelenlegi 151-ik szakaszban említett munkaadók a jelen törvény kihirdetésétől számított 4 hó leforgása alatt kötelesek a 160-ik szakaszban előírt iparendélyt kérni, minden tekintetben alkalmazkodván azon szakasz rendelkezéseire.

186. szakasz. Megszüntettetnek.

a.) 1884. XVII. t. c. 122. és következő szakasz alapján létesített ipartestületek Ardeal, Banat, Crisana és Maramureş területén;

b.) Ipartestületek és Ipari Szövetkezetek, melyek Bucovinában az 1917. február hó 15. 1884. évi ipartörvény 105. és következő szakaszai és a szabályrendeletek alapján létesültek.

187. szakasz. Azon ipari egyesületek, melyek Ardeal, Banat, Crisana és Maramureşban az 1884. évi XVII. t. c. 159—164-ik szakaszai alapján létesültek, fentartatnak, amennyiben összhangzásban állnak azon törvényekkel, amelyek a szakmai egyesületeket szabályozzák.

188. szakasz. A román iparosok, kereskedők munkások egyesületeinek központja Cluj székhellyel, valamint e központ összes tagegyesületei, a személyiségeknek ismertetnek el, mindazon jogokkal és hatáskörrel, mint amilyen jogokat biztosított ilyen szövetségeknek és szindikátusoknak az 1924. évi szindikátusi, illetve 1924. évi jogi személyiségről szóló és a módosító 1927. évi törvény, amennyiben ezen törvények rendelkezéseinek eleget tesznek.

189. szakasz. A megszüntetett ipartestületek győnye a jelen törvénynek a Monitorul Oficialban való kihirdetése napján arra a munkakamarára száll, amelynek kerületében a testület működött és kizárólag a kézműiparosok csoportjának céljait szolgálja, amely egyedül jogosított azt igazgatni felhasználni. A vagyontádas felszámolás formájában történik. A felszámolást egy 3 tagú bizottság végzi, amelynek tagjai az illetékes munkakamara elnöke, az ipartestület elnöke és a munkafelügyeleti bizottság elnöke.

A bizottság a törvény kihirdetésétől számított 15 napon belül köteles munkálatait megkezdni.

190. szakasz. A likvidálás az összes ingó és ingatlan vagyonról készült leltár elkészítéséből azoknak a 189. szakasz szerinti előírás alapján készített jegyzőkönyv által a munkakamara részére való átadásából áll. A tulajdonjog és más reáljog átadása az ingatlanon való bekebelezhetőség gét 2 példányban készített átadási jegyzőkönyv alapján történik, amelynek összes példányait a zottsági tagok sajátkezűleg írják alá.

A felszámolással egyidejűleg ki fogják fűzteni ezen testületek összes hivatalnokainak a munkakamara törvény által előírt fizetéseit a felmerülő költségek, valamint az alapszabályok rendelkezéseinek megfelelően, arra az időre, amíg szolgálatban vannak.

Az ingó és ingatlan vagyont azon helyiségekben, ahol nincsenek hivatalok, a munkakamara osztá-

vesszi át és a fontosabb központokban ezen ingatlanokban fog működni.

191. szakasz. Ha a testület vagyona passzív, akkor a munkakamara a munkaügyi minisztérium jóváhagyásával visszautasíthatja az átvételt. Ezen esetben a likvidálás úgy történik, hogy a vagyon értékesítették és az adósságok kifizetnek a jogi személyekről szóló törvény 54-65. szakaszainak rendelkezései szerint, azzal az eltéréssel, hogy magát a felszámolást a 189. szakaszban létesített bizottság végzi.

192. szakasz. A munkakamarák szövetségének megalkotásáig a jelen törvény 8. 5. 8. 22. 115. 117. 129 és 136. szakaszaiban említett vélemények a munkakamarától kérendők.

193. szakasz. A szakmai képesítési könyveknek az egész ország területén való egységesítése végett mindazok a személyek, akiknek a jelen törvény kihirdetésekor a következő törvények alapján munkakönyvük van:

- 1) az 1912. évi regáti ipartörvény;
- 2) az 1912. évi regáti ipartörvénynek Basarabára vonatkozólag való kiterjesztése;
- 3) az 1884. évi XVII. t. c. (ardealai ipartörvény);
- 4) az 1907. évi ipari codex;
- 5) A forgalmi törvénynek az autómobil vezetékek könyveinek kiadására vonatkozó része.

Kötelesek a jelen törvény kihirdetésétől számított 6 hónap alatt az illetékes osztályozó bizottsághoz könyveiket betérjeszteni, kérvénnyel, annak kiadására végett.

Ugyanakkor be kell terjeszteniük a munkásbetegsegélyező pénztár vagy hivatal nyugtáját 50 letről, melyet a „Szakmai kiképzési alap” javára szednek be.

Azok, akik a fenti rendelkezéseket nem követik, úgy tekintendők, mint akiknek a jelen törvényben előírt képesítési könyvük nincs és ezekre a jogkövetkezmények alkalmazandók mindaddig, amíg a törvényhez nem alkalmazkodnak.

194. szakasz. Az összes hatóságok és intézetek, amelyek a 193. szakaszban idézett törvények alapján fel voltak jogosítva szakmai képesítési könyveket kiállítani, ezután ilyenek kiszolgáltatására nem jogosultak; az összes elintézési állapotban levő kérvények és munkafüzetek a vonatkozó irattárral az osztályozó bizottsághoz terjesztendők, ha a munkaügyi minisztérium kiküldöttének közbenjárta mellett a jelen törvény kihirdetésétől számított 3 hónap alatt.

Az osztályozó bizottságok okmányait és munkáját az illetékes munkakamarák őrzik meg.

195. szakasz. A jelen törvény hatályon kívül helyezi a régi királyi rendeletet az iparosok, a hitel és a munkásbiztosítás szervezéséről szóló 1912. jan. 27-iki, valamint az 1923. június 2-iki törvényt, melyek az iparüzés ellenőrzésére vonatkozó rendelkezések kiterjesztettek és az 1926. évi tanoncotthonokról szóló törvényt.

Milyen a modern lakás?

Írta: Prof. JOSEF HOFFMANN, WIEN

Negyven évvel ezelőtt kezdődött meg a harc a régimódi, izléstelen lakásberendezés ellen. És ez a harc mindenképpen indokolt is volt, mert az akkori lakások valóságilag zsúfolva voltak nehéz butorokkal, amelyek álpompában diszelegtek. A falak a tetőig megrakva úgynevezett diszekkel; minden szobában egy asztalka állott kizárólag abból a célból, hogy férőhelyet nyújtson művirágokkal megtöltött vázák számára és minden széken egy szőnyeg lógott. Hogy stílusosan befejeződjék az előbb megrajzolt kép: sűrű porfelhőbe burkolódott az egész. Nem lehetett kipusztítani a port ezekből a régi lakásokból a személyzet napi négy-öt órás takarításával sem. A múlt század nyolcvanas éveiben, a Biedermayer haldoklása idején agonizált a tiszta stílbutor, amelynek készítése és dívatja a reneszánszsal kezdődött. Ezekben az években indul meg az új periódus, a stílusnéküliség periódusa, vagy ahogy már akkoriban csúfolták, a finom-vegyes stílusok korszaka. Izléstelen utánzatok tömegével új stílust akart akkoriban teremteni mindenki.

Ezekben az években már kitört a kívánság a dívatlamult és izlését veszített lakásforma megváltoztatására. Az első butorok, amelyek ezt igazolták, teljesen egyszerűek voltak: a szerkezetre fektették ezeknek az egyszerű butoroknak készítői a főszót; minden áron igyekeztek kifutni a lehetetlen stíluszagyvalékból és elsőrendű minőséget igyekeztek produkálni. Természetesen csak elvileg voltak újak ezek a butorok, mert a régi nemes formák megmaradtak.

Tizenöt évvel ezelőtt jutott oda az asztalosipar, hogy a gyakorlati használhatóságon és az anyagsze-

„Adóvallomás nélkül is meg kell állapítani a kis cégek első évben várható jövedelmeit“

Antonescu pénzügyminiszter rendelete szerint nem követelhetnek önállóadást első évében kisiparosoktól, kiskereskedőktől és kistőkéjű üzletemberektől adóvallomást a pénzügyi hatóságok.

Nagy cégekre nem vonatkozik a kedvezmény

Az adótörvények módosításával kapcsolatban — mint ismeretes, — a pénzügyminisztérium néhány hónappal ezelőtt úgy intézkedett, hogy mindazok, akik az adóév közben új iparigazolványt szereznek, vagy cégüket újból bejegyeztetik, illetve még ha teljesen új céggént is kezdik meg működésüket, üzletük, műhelyük, irodájuk megnyitásától számított tíz napon belül adóvallomási ívet kötelesek benyújtani. A vallomási íven fel kellett tüntetni, hogy milyen tőkét fektettek az üzletbe, műhelybe, az ügynöki irodába vagy áruképviseletbe és milyen üzleti eredményt vár az első évben.

E vallomás alapján a pénzügyigazgatóság megbízottai felkeresték az új cégeket és tapasztalataikról jegyzőkönyvet vettek fel, amelynek alapján a kincstár kivette az első évre szóló adót. Ez ellen az adózónak a jegyzőkönyv elkészítésétől számított husz nap alatt van joga felelkezni.

A pénzügyminisztériumnak tudomására jutott, hogy a kisiparosok és kiskereskedők közül rendkívül sokan nem bírtak eleget tenni az említett adóvallomási kötelezettségüknek, amelyet egyébként az adótörvény 84-ik szakasza is előír és a sok kisember ellen — a törvény és a rendeletek alapján — adókihágási jegyzőkönyveket vettek fel az ellenőrök. Mivel az ily módon kirótt bírsággal esetleg tönkre lehet tenni a kiskereskedőket és kisiparost, a pénzügyminisztérium most humánus álláspontra helyezkedett és rendeletet intézett a pénzügyi hatóságokhoz, amelyeket arra utasított, hogy

ezután a kiskereskedőktől, kisiparosoktól, kis-

tőkéjű üzletemberektől ne követeljék a működésükkel kapcsolatos új adóvallomási ív benyújtását.

Adóvallomás nélkül is meg lehet állapítani az első évben várható jövedelmet — írja Antonescu pénzügyminiszter — így tehát teljesen felesleges vallomást kérni a kisegységektől. Ez annál is inkább szükségtelen, mert hiszen az ilyen kis üzletemberek előre képtelenek pontosan megállapítani a várható jövedelmüket. Hozzávetőlegesen vallomás nélkül szintén megállapítható az új üzlet, vagy műhely egy évi várható hozama, így tehát

nem szabad a kisemberek ellen adókihágási jegyzőkönyveket felvenni.

A miniszteri rendelet azt is tartalmazza, hogy az ilyen kisemberek működésük első évében bármikor benyújthatnak adóvallomási ívet, ha ezáltal elősegítik jövedelmük pontosabb megállapítását.

A rendelet végül kimondja, hogy ez az intézkedés a nagykereskedőkre és nagyobb tőkével rendelkező új vállalatokra nem vonatkozik, tehát azok az adótörvény 84. paragrafusa alapján ezután is kötelesek működésük megkezdésétől számított tíz napon belül adóvallomást tenni.

LEIDER.

Bibbel hat sich ein Haus gekauft.

„Mit Garage?“ wird er gefragt.

Sagt Bibbel: „Ja. — Aber leider leer!“

zések kiterjesztettek és az 1926. évi tanoncotthonokról szóló törvényt.

Részen hatályon kívül helyezte az 1884. évi XVII. t. c.-et, az ardealai ipartörvényt, a bucovinai ipari szabályrendelet, amelyet az 1859. évi császári pátenst léptetett életbe és melyet a kereskedelem és az ipar gyakorlására már több ízben módosítottak; az 1929. évi munkaszerveződésekéről szóló törvénynek a tanoncokra vonatkozó részét. A jelen törvénnyel ellentétes mindenféle rendelkezés hatálytalan és eltöröltetik.

196. szakasz. Az említett programok elkészítésénél, kémi könyvek megvizsgálása, tanoncok és női tanoncok szaktanfolyamainak szervezése, illetve a vonatkozó szabályrendelet elkészítésénél egy vegyes bizottság fog működni, amely a munkaügyi minisztérium és közoktatásügyi miniszter kiküldöttjeiből áll.

A jelen törvény rendelkezéseinek részletes alkalmazási módját a munkaügyi minisztérium által készített végrehajtási utasítás fogja részletezni.

Közi: KELE SANDOR dr

rúsegen túl csupán a formát tekintette irányadónak és félre tett minden felesleges díszítést.

Az a remény, hogy az új butor olcsó is lesz, nem vált be. Rájöttünk, hogy minél kevésbé díszítjük a butort és a lakást, annál szolidabban állítandók elő az egyes darabok.

Lehet vitatkozni fölötte, hogy a mai modern butor szép-e, avagy nem szép, de a vitát csak a jövőre döntheti el. Eppen olyan jellegzetessége ez a mi időnknek, mint a Biedermayer vagy az Empire volt a maga korának.

A lakásberendezés új módja természetes függvénye a megváltozott viszonyoknak, magával az élettel való vonatkozásban. Hogy manapság kisebb lakásban lakunk, annak elsősorban az általános elszegényedés az oka. Kisebbségek lettek a lakószobák, tehát nem igényelnek nagy szolgálatot sem. A háziasszony igyekszik egyszerűbb eszközökkel gazdálkodni. A nehezen mozgatható súlyos butordarabok ma már emlék a múltból. A modern butor könnyű, használatban sokoldalúan alkalmazható, karban tartása kényelmes, elmozdítása kevés időt vesz igénybe. Régen, amikor a cselédség dolga volt a szoba átrendezése, nem játszott szerepet, hogy milyen súlyos van a butornak, de ma, amikor ezt a munkát is a háziasszony végzi, ez is sokat számít. Manapság a butorokat falhoz szorítjuk és nagy súlyt fektetünk arra, hogy a használati tárgyak porvédett helyen, betakarva álljanak.

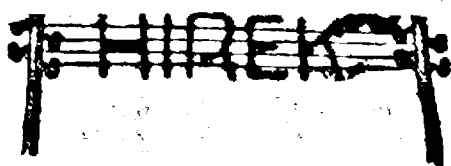
Egyszerűség, simaság, célszerűség az új jelszó. A kevésbé számú és szűkre méretezett butorban természetesen nem helyezhetünk el nagy tömeg fehérneműt. Régmúlt időkben a fiatal asszonyt egész életre való fehérneművel ellátták szülei. Sohasem kellett utánpótlásról gondoskodnia. Ma már másképpen van. Részben a helyhiány, részben az a körülmény, hogy

manapság a fehérnemű ugyanúgy alá van vetve a dívatnak, mint a felső ruha, nem rendezkedünk be évtizedekre. A mai fehérnemű anyaga is megváltozott. A lenvászon akár húsz évig is elállt a szifonban, de a selyem az évek folyamán megtörik.

A mai háziasszony nem tekint legfőbb büszkeségének a stafírungját, hanem mindig azt veszi meg, amire szüksége van, nem halmozza a felesleges holmikat, így megszabadul azok terhégtől, amelyek csak mozgási szabadságában gátolnak.

Eltűntek az ezüst tálak, a huszonnégyzetes ezüst evőeszközök. Nem praktikusak, nincs rá pénzünk, tehát nem is divatosak.

A modern lakás, — mint az természetes is, — az új építészeti stílusból fejlődött, mert hiszen annak egyik sajta. Kölesönösen kiegészítik egymást. A modern házakban alacsonyok a szobák és ennek megfelelően alakulnak természetesen a butorformák is. Minden díszítés nélkül, egyedül élénk színeivel hat a modern épület és így teljesen stílusérz, hogy a lakószobákban is az egyszerűség uralkodik. Természetesen ez nem jelenti azt, hogy az egyes használati tárgyak ne lehetnének díszesek, csinosak, lukszuriózusak. Párnák, terítők, edények töltik be ezt a díszítő szerepet, mint használati tárgyak. A díszpárnák színes foltjai éppen olyan fontosak a mai szobaberendezésben, mint egy-egy kép. Értékes perzsa szőnyegek gyakori szobadíszek ma is, de lényegesen nagyobb szerepet töltenek be a háziipari szőttek. A hajdani nippkultuszt teljesen száműzte a modern izlés, de a szép virágváza annál kedveltebbek. Ma már tudjuk, hogy a szár is a virághoz tartozik és ez csak üvegvázban jut érvényre, de a virágok azért színes edényben is jól mutatnak. Hosszúszáru virágok csak magas vázákban hatnak jól és a cserép- vagy por-

AZ IPAROS

Megjelenik minden pénteken.

Előfizetési ár: egész évre intézményeknek és nagy cégeknek 1000 lei, félre 500 lei. Iparosoknak egész évre 300 lei, félre 150 lei, negyedévre 75 lei.

Hirdetések négyzetcentiméterre 4 lei. Éves kötéseknél árcsökkentés.

Redacţia şi administraţia — Szerkesztőség és kiadóhivatal — Redaktion und Administration:

Arad, Caminul Industrialişilor — Iparos Otthon.

Az adómentes új házak továbbra is mentesek a telepadó alól.

Tudvalevő, hogy az adótörvény alapján az adómentes házak mentesek bizonyos városi taxák, így a telepadó alól is. Amióta azonban a Nemzetvédelmi Alap javára (Fondul apararii naţionale) új rendkívüli adót létesítettek, amely éppen az új adómentes házakat terheli, Cluj városa azon a címen, hogy ezáltal az új házak adómentessége megszűnt, az új házakra is kivetette a telepadót.

Egy ilyen kivétel ellen a cluj-i Fegyvergyár r. t., ügyvédje, dr. Szentiványi Leó útján semmisségi panasszal élt. A semmisségi panasznak a cluj-i törvényszék III. szekciójának Vartuca-Barbaleu tanácsa helyt adott, kimondván, hogy a Nemzetvédelmi Alap javára létesített rendkívüli házadó nem azonos az adótörvényben meghatározott házadóval, így az adómentes új házak továbbra is mentesek a telepadó alól. Ezen első és elvi jelentőségű döntés nagy fontossággal bír úgy a háztulajdonosok, mint az üzletbírók szempontjából.

ELŐRELÁTAS.

Az ifjú ölegény: Fényképész ur, aztán jó képet csináljon én rólam...

— Tessék rámbizni. Azt akarom, hogy majd a gyermekfelvételeket is nálam tessék eszközölni.

Rendelet a fényreklámok alkalmazásáról.

A cluj-i városi tanács elrendelte, hogy a fényreklámok csak a járda szélességéig terjedő hosszúságban ugorhatnak ki az uccára, míg a kivilágítatlan reklámok csak 50 cm. hosszúságban az épület falától számítva.

cellán-edények színe hangulatosan kiegészítheti a virágok pompázó színeit.

A villagító testek külön fejezetet képeznek. A villany nem lánggal ég, mint az elmúlt idők világító alkalmatosságai, a gyertya és a lámpa. Minden irányban egyformán sugározza ki a világosságot és legjobban akkor hat, ha lefelé fordítjuk. A villanyvilágítás külön stílust hozott. A változatos formájú és mozgó világító testek nemcsak a praktikus szempontoknak felelnek meg, hanem egyben emelik a szoba művészi hatását is.

Megváltozott az új lakásban a szobák rendeltetése is. Nincs szükség rá, hogy az ebédlő közepén asztal trónoljon tizenkét, bórrel bevont székekkel körülvéve. A hálószobában sem okvetlen szükséges a kettős ágy, fölül a falon a szokásos képpel. A mai lakás teljesen egyéni lett. Másképp rendezi be lakását az orvos, másképp a tanár, a sportférfi, vagy a kereskedő. A szobák régi elnevezése mint ebédlő, uriszoba, szalón, stb. kezd idejétmúlt lenni, mert a modern szobáknak nincs külön elnevezésük. Előfordul, hogy a lakószoba egyik sarkában költjük el az ebédet, az uriszobában alszunk egy hálódiványon, amely hovatovább kiszorítja az ágyat.

Eltűnt a nagy kredenc is, a konyhában pedig láthatatlanná váltak a használati tárgyak, mert a modern gazdaasszony pormentes szekrénypolcokon helyezi el edényeit.

Mind Ezeket a mai idő hozta magával, mert így kívánja a szükség. A lakás ma már nem állandó tartózkodási helye a családnak, hanem magános klastrom, ahova visszavonulnak, ha nincs egyéb dolguk. Ezt a szerepkört kell tehát betöltenie és nem a régi, amikor a lakás fontos tényező volt a társadalmi életben is. A mai lakás ezen a téren már nem tényező, a társadalmi életben alig van szerepe már többé.

Összeírták a pénzügyminisztériumban az ország összes forgalmi adóköteles vállalatait

Újabb szigorú intézkedéseket fogannak a forgalmi adó behajtására.

A pénzügyminisztériumban a kereskedelmi és iparügyi minisztériumtól szerzett adatok alapján meggyenként az ország összes forgalmi adóköteles vállalatiról táblázatot állítottak össze. E táblázatokat megküldték az illetékes pénzügyigazgatóságokhoz annak megállapítása végett, hogy fizetik-e a felvett vállalatok a forgalmuknak megfelelő forgalmi adót. Ezenkívül országos inspekciónak fognak tartani, főleg az ipari központokban.

Ebből a szempontból az országot három kerületre osztották be és a vizsgálatot Eugen Demetrescu, a bányagazdasági osztály igazgatója, valamint Cristea és Ciolac pénzügyi felügyelők fogják végezni.

A vizsgálat eredményének megfelelően a pénzügyminisztérium újabb szigorú intézkedéseket fogantat a forgalmi adó behajtására nézve.

Forgalmi adókötelesek a kisipari üzemek, amelyek „gyár”-nak nevezik magukat

A pénzügyminisztérium olyértelmű utasítást küldött a pénzügyigazgatóságokhoz, hogy azok az iparvállalatok, amelyek lényegében kisipari üzemek, azonban cégük elnevezésében a „gyár” kitéltet használják, hat százalékos forgalmi adót kell fizessenek.

Nem kell mondanunk, hogy ez a rendelkezés egyáltalában nem helytálló. Annak az elbírálásánál, hogy egy ipari üzem kisipari, vagy nagy-

ipari vállalat, a törvény szigorú előírásai irányadóak, amelyek az előállított cikk jellegét, az alkalmazott gépi munkaerőt és a munkások számát veszik alapul.

A fiscus már több ízben vesztett pert a kisipari vállalatok forgalmi adójának ügyében. Azt hisszük, hogy ez esetben is hasonló lesz a helyzet.

— JUNIUS 15-IG KÉRVÉNYEZHETIK AZ IDEGENEK ITT TARTÓZKODÁSI ENGEDÉLYKÉRT. Az állambiztonsági hivatal közli az itt élő idegen alattvalókkal, hogy a jelentkezés, illetve a tartózkodás meghosszabbítása végett beadandó okmányok határidejét június 15-ig meghosszabbították. Mindazok tehát, akik eddig elmulasztottak eleget tenni ebből kötelezettségüknek, a fenti határidőig bejárólóg feltétlenül nyújtsák be irásaikat, mert ellenkező esetben az idegenellenőrzés végeztével kénytelenek lesznek elhagyni az országot.

A KÁVÉHAZI TOLVAJ BUJA.

Ördög vigye el ezt a hideg júniust. Azt se tudja az ember, felöltött lopjon-e, vagy esernyőt...

— A kamarai illeték fizetése. A pénzügyigazgatóság szigorú ellenőrzést kezdett meg Arad város területén annak megállapítása végett, hogy a munkakamarai illetéket a most megjelent törvény szerint fizetik-e az érdekeltek. Néhány nappal ezelőtt ugyanis rendelet érkezett az arad-i pénzügyigazgatóságra s ennek értelmében az eddigi 0.25 százalékos munkakamarai illeték helyett 0.50 százalék illeték fizetendő április elsejétől visszamenőleg. Ez az illeték a bruttó-fizetés után alkalmazandó, minden 100 leien felül fizetést élvező alkalmazott után. Ezzel kapcsolatban a pénzügyigazgatóság forgalmi ügyosztálya közli, hogy a személyzeti adókönyvekben 3 és 2 leies bélyeget kell leróni minden héten, de ezen a bélyegen kívül a kamarai illetéket is meg kell fizetni hetenként.

Hajmosó és hajszáritó

készülékek és más

fodrászati cikkek

olcsón, szakszerűen

Kőszeghy Sándor Fia

Arad,

Bul. Reg. Ferdinand 63 - 65.

volt Dengli-ház.

— Egyenesadó felebbezés. A pénzügyigazgatóságon megalakították az egyenesadók felebbezését tárgyaló bizottságot, amelynek elnöke Oresanu Romulus törvényszéki főelnök. Eddig számos felebbezés érkezett be. A bizottság június 15-én kezdi meg tárgyalásait Arad-on.

NEID.

Nein, eine verdorbene Jugend ist das heutzutage, Frau Schmidt! Es ist wirklich toll!

Ja, ja, ein Jammer, dass man nicht nochmal wieder jung sein kann!

— Az arad-i Munkakamara értesíti a munkásokat, magántisztviselőket és iparosokat, hogy a kamarához beadott kérvényeiket késedelem nélkül, a legrövidebb időn belül elintézik azékkül, hogy bárkinek a közbenjárását igénybe kellene venniük. A beadott kérvények ügyében hozott határozatról az érdekelteket írásban értesítik.

Aradi Iparosok Temetkezési Segélyező Csoportja

Directiunea Grupelor de Ajutor în Imormântare a Industriaşilor din Arad face cunoscut membrilor cari sunt în restanţă cu cotizaţiunile, să achite restanţele în interesul lor propriu, fiindcă în conformitatea §-lui 14 şi 15 din statute calitatea lor de membri respiră automatic, adică dacă membrul decedează între timp, nu se poate acorda ajutorul. Cotizaţiunile sunt scadente după următorul membru decedat:

Az Aradi Iparosok Temetkezési Segélyező Csoportja igazgatósága értesíti a csoport azon tagjait, akik halálozás járulékaikkal hátralékosak, hogy a csoport szabályzatának 14. és 15. cikk értelmében tagsági joguk automatice megszűnik, azaz, ha a tag közben elhal, a segély nem folyósítható. A fizetés a következő elhunyt tagjaink után esedékes:

In grupa A csoportban 912 Martin Ernst Marton.

In Grupa B. csoportban 917. Gheorghe Molnar György, 918 Stefan Pofka István.

Aradi Polgári Jótékony Egyesület

Halálesetet Segélyező Csoportja.

Directiunea Grupelor de Ajutorare în caz de deces a Reuniunii Civile de Binefacere din Arad prin aceasta comunică cu asociaţiunile, că cotizaţiunile de deces sunt scadente până la numărul curent:

Az Aradi Polgári Jótékony Egyesület Halálesetet Segélyező Csoportja igazgatósága értesíti a csoport azon tagjait, hogy a halálozás járuléka a következő sorszámokig esedékesek:

In Grupa I. csoportban Antoniu Fischer Antal 830.

In Grupa II. csoportban változatlanul 926 sorszámig esedékes a fizetés.